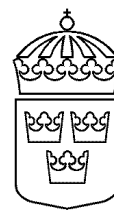

Riksdagens protokoll

2001/02:20

Tisdagen den 30 oktober

Protokoll
2001/02:20

Kl. 14.00 – 16.14
18.00 – 18.01

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 23 och 24 oktober.

2 § Anmälan och hänvisning av ärenden till utskott

Anmälades

Motioner

med anledning av prop. 2001/02:23 Förlängd tid för statliga garantier för
att återställa försäkringsskyddet för flygbranschen

2001/02:T59 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

2001/02:T60 av Mikael Johansson (mp)

2001/02:T61 av Per-Richard Molén m.fl. (m)

2001/02:T62 av Sven Bergström m.fl. (c)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motioner omedelbart skulle hänvisas till trafikutskottet.

3 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 1 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, jordbruksminister Margareta Winberg, statsrådet Maj-Inger Klingvall, utbildningsminister Thomas Östros och statsrådet Ingegerd Wärnersson.

4 § Svar på interpellation 2001/02:27 om flygtrafik till och från Kiruna

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Siv Holma har frågat mig för det första vilka åtgärder jag avser vidta för att trygga de nuvarande flyglinjerna till och från Kiruna och för det andra om en samordning av upphandlingen av kommunal och statlig flygtrafik för den interna Norrlandstrafiken kan vara en möjlig lösning för att långvarigt trygga flyglinjerna till och från Kiruna.

Frågorna är ställda mot bakgrund av att SAS och Skyways, som i dag bedriver flygtrafik till och från Kiruna på kommersiella grunder, har aviserat neddragningar i trafiken.

Som en bakgrund vill jag inledningsvis kommentera några av förut-sättningarna inom den svenska transportpolitiken.

En utgångspunkt i 1998 års transportpolitiska beslut är att interregional trafik ska bedrivas på kommersiella grunder. Detta gäller i högsta grad flygtrafiken, som i grunden är avreglerad inom hela EU.

Om viss trafik inte kan bedrivas på kommersiella grunder men ändå är transportpolitiskt motiverad kan staten besluta att trafiken ska upphandlas. Något direkt offentligt stöd till en viss trafik eller operatör är dock inte förenligt med gällande statsstöds- eller konkurrensregler.

Myndigheten Rikstrafiken har ansvaret att initialt bedöma och föreslå regeringen vilken trafik som staten bör upphandla. Som Siv Holma säkert känner till så har Rikstrafiken föreslagit att staten bör upphandla flygtrafik till och från vissa inlandskommuner. Förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utgångspunkten i Rikstrafikens förslag är att staten bör ta över ansvaret för den trafik som kommunerna i dag ger stöd till, dvs. trafik som inte kan bedrivas på kommersiella grunder.

Det ligger helt inom Rikstrafikens ansvarsområde att göra bedömningar om vilken trafik som staten bör upphandla och föreslå regeringen detta. Jag har erfarenhet att man inom Rikstrafiken är medveten om den situation som kan uppstå för flygtrafiken till och från Kiruna. Jag har förtroende för att Rikstrafiken hanterar sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Jag vill därför inte föregripa ett ställningstagande från Rikstrafiken i denna fråga genom att förorda eller föreslå vissa åtgärder.

Vad gäller Siv Holmas andra fråga om samordning av kommunala och statliga insatser i samband med upphandling vill jag bara säga att det generellt sett inte finns några hinder för en sådan samordnad upphandling. Rikstrafiken har medverkat i ett antal sådana samordnade upphandlingar, t.ex. tågtrafiken i Bergslagen. Men även detta är i första hand en fråga för Rikstrafiken att bedöma i varje enskilt fall.

Anf. 2 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Av svaret kan jag dock utläsa att näringsministern inte har några avsikter att själv ta några initiativ för att säkerställa befintlig flygtrafik till och från Kiruna. Han hänvisar till att det är myndigheten Rikstrafiken som har ansvaret att initialt bedöma och föreslå regeringen vilken trafik som staten bör upphandla.

Näringsministern påtalar i svaret att Rikstrafiken har föreslagit att staten bör upphandla flygtrafik till och från vissa inlandskommuner. Det gäller då de kommunala flygplatserna i Arvidsjaur, Gällivare, Hagfors, Hemavan, Lycksele, Pajala, Storuman, Svea, Torsby samt Vilhelmina. Förslaget bereds, precis som näringsministern säger, för närvarande inom Regeringskansliet. Det är för övrigt ett mycket bra initiativ, eftersom de här kommunala flygplatserna brottas med stora ekonomiska problem.

Problemet är att Kiruna flygplats inte är en kommunal flygplats, men näringsministern har sagt att det inte ska vara något hinder. Även en statlig flygplats kan ingå i det här sammanhanget. Men vad jag förstår är inte Kiruna aktualiserad i nämnda trafikpliktsutredning. Det är också mot

den bakgrunden som jag ställde den andra frågan om Rikstrafiken kunde samordna den planerade upphandlingen, så att den också skulle gälla den statliga flygplatsen, Kiruna, för den interna Norrlandstrafiken. Det skulle innebära att staten tar ett helhetsansvar för den interna Norrlandstrafiken.

Sedan skulle jag vilja ha ett förtydligande. När näringsministern säger att man kan samordna kommunala och statliga insatser i samband med upphandlingar undrar jag om näringsministern menar att kommunen, i detta fall Kiruna, ska vara med och upphandla tillsammans med staten och därmed också vara med och finansiera upphandlingar.

Jag skulle vilja att näringsministern tar ett större politiskt ansvar i den här frågan, därför att verkligheten förändras fortare än utredningar hinner färdigställas. Att överlämna initiativet till Rikstrafiken är inte tillräckligt, även om det är en bra myndighet. Det kan uppstå en situation som liknar talesättet ”medan gräset gror dör kon”.

Anf. 3 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Näringsministern, som själv nyss har besökt Kiruna, är väl medveten om hur viktigt det är med fungerande flygtrafik. Vi har egentligen problem redan i dag. Vi skulle vilja ha många fler turer.

Vi som är vana vid att pendla mellan Kiruna och Stockholm kan den här tidtabellen, och vi vet att det gäller att planera väl. Men folk som ska besöka Kiruna och vill komma upp över dagen har redan i dag stora problem.

Skulle det blir så som SAS och Skyways har aviserat, att man drar in ett eftermiddagsplan, finns det alltså ingen möjlighet att åka från Stockholm till Kiruna fram och tillbaka över dagen. Det innebär problem när det gäller de verksamheter som vi i dag har byggt upp och som vi hoppas ska vara framtiden för oss i Kiruna. Det handlar om rymdforskningen, miljöforskningen och alla nya etablerade verksamheter. Om flygtrafiken blir sämre än den är i dag kommer vi att få problem med att få den här verksamheten att utvecklas, så vi är måna om att prisbilden på något sätt förändras.

I dag kostar det 3 612 kr att åka Kiruna–Luleå tur och retur. Ett snabbtåg mellan Kiruna och Luleå skulle kunna vara ett komplement, men det är inget alternativ. Sträckan Kiruna–Arlanda kostar 4 610 kr tur och retur. Så vi har problem med att vi har för få turer men också med att prisbilden är som den är. När vi vill att företag ska komma upp och titta på vad vi har att erbjuda i Kiruna ryggas de tillbaka redan när de ser prislappen på flygbiljetten.

Sedan gäller det den regionalpolitiska propositionen. Om den går igenom, om den bifalls som den ser ut, undrar jag om det innebär en restriktion, att Rikstrafiken faktiskt inte får upphandla trafik annat än när det gäller kommunala flygplatser.

Anf. 4 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det är väl något missförstånd här. Å ena sidan talar vi om subvention av kommunala flygplatser, å andra sidan talar vi om trafiken. Det finns ingen restriktion när det gäller trafiken utifrån huruvida det är en statlig eller kommunal flygplats, utan det vi talar om är trafiken, stöd till trafiken och upphandling av trafiken.

Jag har nu låtit mig informeras av Rikstrafiken. Jag kan bara konstatera att det finns flera orter – Kiruna, Mora, Kramfors, Hultsfred och kanske någon mer ort – där Rikstrafiken nu tittar på hur man ska hantera detta. Det här är ju en följd av den andra vågen, om man uttrycker det så, av det chockartade som hände den 11 september. Vi ser en total nedgång av flygtrafiken, inte bara när det gäller de internationella och de stora nationella linjerna utan även när det gäller den här typen av linjer. Rikstrafiken tittar nu på detta.

Det handlar alltså om stöd till trafiken. Det har inte att göra med huruvida det är en kommunal eller statlig flygplats – säger jag nu när Kristina Zakrisson säger att jag har fel – utan det handlar om trafiken.

Det som nu kommer att hända är alltså att Rikstrafiken får titta på detta. Rikstrafiken är också medveten om de problem som föreligger i de här orterna, även i Kiruna. Sedan får vi återkomma.

Anf. 5 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Det är positivt att detta kan gälla upphandlingen oavsett om det är en statlig eller en kommunal flygplats.

Det finns också en annan bild som man kan ta in, som Kristina Zakrisson var inne på, nämligen det här med prisbilden. Jag läste i länsstidningen Norrländska Socialdemokraten att det finns ett förslag om att man ska höja priset för att kunna rädda flyget i Kiruna. Kiruna flygråd föreslår ett tillägg på alla biljetter med 100 kr. Det kan ju tyckas vara en överkomlig lösning, men ni hörde ju vilka priser vi har. Den här prisbilden kan innebära en svårare situation för småföretag och även för sådana som inte är företagare.

När det gäller SAS två dagliga turer har jag förstått att dessa inte är akut hotade. Eventuella hot mot Kirunalinjerna ligger ungefär ett år framåt. För övrigt har Kiruna flygplats en väldigt positiv utveckling. Passagerarantalet har ökat de senaste sex åren. Besöksnäringen, med Is-hotellet i Jukkasjärvi som det stora utropstecknet, visar på att passagerarantalet kan komma att öka ytterligare inom de närmaste åren.

Men trots de här positiva framtidssignalerna finns det, till skillnad från vad gäller SAS, ett reellt akut hot vad gäller Skyways tur Kiruna–Luleå. Jag vet också att det pågår diskussioner mellan Kiruna flygråd och Skyways. Visst kan det finnas andra aktörer, som Nordic Airlink som sagt sig vara beredda att ta över sträckan. Enligt tidningsuppgifter har Nordic Airlink initialt inga krav på att kommunen ska ge någon ekonomisk garanti. Oavsett vilka aktörer som finns står dock grundproblematiken kvar med ett litet kundunderlag på vissa flygsträckor.

Jag skulle vilja avsluta med en liten fråga som har en viss bärighet på flygtrafiken, dock inte direkt på trafiken mellan Kiruna och Stockholm osv. Avreglering och ökad konkurrens har ju inte inneburit några större fördelar för flyglinjer med litet kundunderlag. Vad anser näringsministern om denna utveckling? Mot den här bakgrunden skulle det också vara intressant att höra näringsministerns syn på SAS samarbete med Skyways. SAS är ju en av huvudägarna till Skyways, och jag läste en tidningsuppgift om att Konkurrensverkets generaldirektör Ann-Christin Nykvist för ett par månader sedan sagt att detta samarbete skulle vara olagligt.

Anf. 6 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Jag vill inte ha en debatt med näringsministern om huruvida det jag säger om vad som står i den regionalpolitiska propositionen är rätt eller inte. Det spelar egentligen inte så stor roll. Om kommunikationsministern står här och säger att detta inte är det väsentliga känner jag mig rätt trygg med det. Det är trots allt kommunikation det handlar om, även om det har stor regionalpolitisk betydelse. Jag känner mig nöjd med att man inte först och främst kommer att titta på kommunikationerna utifrån huruvida det är en kommunalt ägd flygplats eller inte, för det är inte det stora problemet.

Näringsministern räknar upp många andra orter. När jag satt i den regionalpolitiska kommittén pekade vi just på detta att det inte bara är ett problem att ta sig till och från Stockholm. I Kiruna har vi t.ex. mycket utbyte med Sundsvall. Det vore väl jättebra om inlandskommunerna kunde samarbeta så att vi kan utveckla näringarna i inlandet. Men då är det nästan omöjligt att ta sig mellan Kiruna och Sundsvall. Därför menar jag att man inte bara ska stirra sig blind på kommunala flygplatser och trafik till Arlanda, utan man ska också titta på flygtrafiken i Norrlands inland. Den är av avgörande betydelse för oss.

Sedan ska jag säga några ord till om vad vi kan utveckla hos oss, och det är besöksnäringen. Då är kommunikationer A och O. Jag är glad över infrastrukturproppen, som pekar ut många viktiga bitar, speciellt vägarna. Vi har det så risigt hos oss att man på vissa kartor tar bort vägarna och säger att de över huvud taget inte finns. Men även om vi hade bra vägar kräver våra avstånd flyg, och för att vi ska få besöksnäringen att utvecklas i ännu högre takt än nu måste vi också få en vettig prisbild.

Jag hoppas att regeringen verkligen seriöst kommer att titta på vad man kan göra åt både prisbilden och turtätheten.

Anf. 7 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag delar Kristina Zakrissons uppfattning när det gäller flyget i norr. Vi kan inte – och jag talar nu som norrbottning – klara oss utan detta. Det har en väldigt stor betydelse. Det framgår också av den regionalpolitiska propositionen att den viktigaste och tyngsta biten i en stark regionalpolitik är kommunikationer, och inte minst flyget spelar där en viktig roll.

När det sedan gäller själva avregleringen och SAS delägarskap i Skyways, och över huvud taget frågan om konkurrensen inom inrikesflyget, har jag uppdragit åt Luftfartsverket att titta på detta. Luftfartsverket kommer att återkomma med en analys av vilka åtgärder som behöver vidtas etc., och jag vill inte ta upp den diskussionen förrän jag har fått det underlaget.

Men än en gång: Rikstrafiken får nu titta på detta. Vi har självklart en dialog med Rikstrafiken. Men den har som myndighet att göra sin bedömning, och sedan får vi se var det landar. På något sätt kommer jag eller regeringen in i denna fråga.

Anf. 8 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Utifrån de intentioner som näringsministern nu har framfört kan jag tolka det som att det finns möjligheter att upprätthålla den flygtrafik till och från Kiruna som vi så väl behöver. Det enda jag fortfa-

rande är orolig för att det kanske tar alltför lång tid. Då tänker jag framför allt på det som är mest akut just nu, nämligen Skyways turer. I fråga om SAS ligger hotet ett år framåt. Om det finns en ambition att snabba på upphandlingarna så att de kan bli verkställda så snabbt som möjligt vore det tacknämligt.

Sedan finns det naturligtvis också anledning att se hur man kan utveckla detta vidare. Jag tror att det i Kiruna, till skillnad från många andra orter, finns möjligheter till en väldigt positiv framtidsutveckling med fler jobb. Jag tänker även på besöksnäringen, som Kristina Zakrisson tog upp. Kommer kommunikationerna på plats kommer den också att utvecklas positivt.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2001/02:30 om svarthandel med bostäder

Anf. 9 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat mig vad jag tänker göra för att komma till rätta med bristen på hyresrätter i Stockholm. Frågan är föranledd av en motion som tre socialdemokratiska riksdagsledamöter har väckt i syfte att komma åt svarthandeln med hyresrätter.

Låt mig säga att jag delar Sten Anderssons oro över bostadssituationen i Stockholm, inte minst bristen på hyresrätter.

Bostadsbyggandet är dock inte, och ska inte, bara vara en fråga om statliga insatser. Den svenska bostadspolitikens grundas sedan lång tid tillbaka på en arbetsfördelning där staten verkar för att legala och finansiella instrument finns tillgängliga och att kommunerna erbjuder sina invånare de bostäder som behövs.

Många kommuner skulle t.ex. kunna vara betydligt mer aktiva när det gäller att ställa krav på vilka upplåtelseformer som bostäderna som ska byggas ska ha när mark fördelas. Kommunerna har därtill ett stort ansvar för att hålla nere såväl mark- och exploateringskostnader som taxor och avgifter. De har också ett ansvar för att få fram lämplig mark för bostadsbyggande och för att ha en god planberedskap, vilket är viktigt också för att förbättra konkurrensförutsättningarna för mindre byggföretag.

Regeringen följer noga utvecklingen på bostadsmarknaden och har hittills vidtagit flera åtgärder för att komma till rätta med bristen på hyresrätter.

För det första har regeringen vidtagit olika åtgärder för att förhindra att de kommunala bostadsföretagen säljer ut sina bostäder, som i många fall ombildas till bostadsrätter och därmed minskar hyressektorn.

För det andra är det främsta hindret för ett ökat byggande de höga produktionskostnaderna. Riksdagen har därför på regeringens initiativ infört ett särskilt investeringsbidrag om 2 ½ miljard kronor under en femårsperiod. Jag vill betona att stödet är avsett att stimulera till nyproduktion av just hyresbostäder som kan efterfrågas av breda hushållsgrupper.

Detta bidrag har på det stora hela blivit efterfrågat. Trots den korta tid som gått sedan investeringsbidraget infördes har det inkommit 84 ansök-

ningar omfattande 2 500 lägenheter, varav mer än hälften från storstadsregionerna. Av dessa är det tyvärr endast 136 lägenheter i Stockholmsregionen, trots att bidraget är gynnsammast här.

Redan i fjol infördes för övrigt ett investeringsbidrag om 400 miljoner kronor under perioden 2000–2002 för anordnande av studentbostäder. Stödet kommer att räcka till en nyproduktion av minst 10 000 nya studentbostäder runtom i landet. Till den sista mars i år hade bidrag om ca 230 miljoner kronor beviljats till ungefär 6 700 lägenheter.

Vid årsskiftet infördes ett s.k. ekobidrag om 635 miljoner kronor för de närmaste tre åren. Bidraget är avsett för bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet i större nybyggnadsprojekt med stor andel hyresrätter.

På initiativ av regeringen har de statliga beställarna inom sektorn bildat ett byggherreforum med fokus på den kompetensutveckling som är nödvändig för att utnyttja marknaden. Samtidigt är det viktigt att genom harmonisering av standarder på EU-nivå i enlighet med EU:s byggproduktiv direktiv få till stånd en fungerande inre marknad inom byggandet.

Frågan om tredimensionell fastighetsindelning har också betydelse för bostadsbyggandet och bereds inom Regeringskansliet.

Vilka ytterligare insatser som kan behövas för att säkerställa ett bostadsbyggande på en hållbar nivå är föremål för överväganden i Regeringskansliet.

Anf. 10 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Sedan lång tid tillbaka har olika förslag lagts fram för att komma till rätta med bristen på hyresrätter och för att få en ökad tillgänglighet i framför allt Stockholms innerstad. Det mest långtgående förslaget kom häromdagen när det blev bekant att tre socialdemokrater i riksdagen hade väckt en motion om hur man enligt deras syn och seder skulle komma åt den s.k. svarthandeln.

Om man är det minsta snäll kan man säga att detta förslag vittnar om en akut desperation. Samtidigt är det bevis på en misslyckad bostadspolitik som socialdemokraterna till största delen bär ansvaret för.

Nu talar herr statsrådet om allt vad regeringen tänker göra framöver och även lite grann om vad man har gjort. Det är exakt samma gamla grammofonskiva: subventioner, subventioner, subventioner. Det har orsakat den situation som alltför många stockholmare i dag, tyvärr, befinner sig i.

Lars-Erik Lövdén nämner aldrig de höga hyrorna på dagens hyresrättsmarknad. Det är enormt höga statliga skatter. Det talar han aldrig om, men det är en betydande del av priset som en hyresgäst i dag betalar för sin hyra.

Däremot är det bra att han nämner kommunernas taxor och avgifter. I många kommuner höjer man taxorna i stället för att höja skatten. Såvitt jag förstår är det förbjudet att ta ut en högre taxa än vad som krävs för att kommunen ska få igen utlagda pengar. Vad avser statsrådet göra mot de kommuner som bevisligen tar ut överpriser som i slutändan innebär ökade bokostnader?

Fru talman! Jag går tillbaka till det något vilda förslaget från tre socialdemokrater. Är statsrådet medveten om de konsekvenser som skulle

Prot. 2001/02:20
30 oktober

*Svar på
interpellationer*

inträffa om det här förslaget mot all förmodan skulle förverkligas? Det är lätt att säga att följderna skulle bli mer eller mindre absurda.

Fru talman! Jag har en rak fråga till statsrådet. Överväger statsrådet och regeringen att vidta åtgärder och lägga fram förslag till riksdagen med anledning av och i den riktning som framgår i motionen väckt av tre socialdemokrater?

Anf. 11 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag vill än en gång erinra Sten Andersson om att det finns ett mycket tydligt kommunalt ansvar för bostadsförsörjningsfrågorna. Staten har naturligtvis ett ansvar för att skapa de finansiella förutsättningarna för ett bostadsbyggande till rimliga kostnader, men det finns ett mycket klart kommunalt ansvar att se till att få till stånd ett bostadsbyggande i kommunen så att det går att tillgodose medborgarnas behov av bostäder.

Det är inte socialdemokraterna som styr i Stockholms kommun. Det är faktiskt moderaterna som sitter i ledningen i Stockholms kommun och som enligt min uppfattning har visat en utomordentlig passivitet när det gäller att få till stånd ett ökat bostadsbyggande av hyresrätter. Jag vill erinra om investeringsbidraget som har blivit en stor framgång i landet i övrigt men där det har gått mycket trögt i Stockholms kommun.

Sten Andersson kommer från kommunen Malmö som nu planerar att bygga 1 200 hyreslägenheter till rimliga kostnader som ska kunna efterfrågas av breda hushållsgrupper. Det är ett konkret projekt som har tillkommit tack vare det investeringsbidrag som regeringen har inrättat.

Jag ska i nästa vecka ta ett spadtag i Skövde. Där ska starta ett stort bostadsprojekt som har tillkommit tack vare investeringsbidraget. Men i Stockholm där moderaterna styr saknas den politiska viljan att få till stånd ett ökat bostadsbyggande av hyresrätter. Man gör vad man kan för att utarma Stockholms kommun på hyresrätter genom att ombilda allmännyttan till bostadsrätter. Det ansvaret har moderaterna i Stockholms kommun, och det ansvaret kommer ni att ställas till svars för i den kommande valrörelsen.

Jag fick några konkreta följdfrågor av Sten Andersson. Först var det frågan om kommunala taxor och avgifter. Jag har flera gånger tagit upp att det är betydelsefullt att kommunerna håller tillbaka taxe- och avgiftssättning och exploateringskostnader. Det finns oförklarliga skillnader mellan kommunernas avgiftssättning. Därför har vi gett ett uppdrag till Boverket att analysera skillnaderna för att få ett underlag för en bedömning av vad vi eventuellt ska vidta för åtgärder.

Sedan ställde Sten Andersson frågor som rör motionärerna som han åberopar i sin interpellation. Jag ska inte kommentera motionärernas förslag, utan det får riksdagen ta hand om i vanlig ordning. Regeringen kommer inte nu att ta några initiativ i den riktning som motionärerna har föreslagit, utan det får bli riksdagen som får göra en bedömning av om det ska krävas sådana initiativ.

Anf. 12 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! När statsrådet Lövdén står här och berättar om hur bra det är när socialdemokraterna regerar – han berättade att han skulle ta ett spadtag i Skövde – tänker jag på en sak som jag egentligen inte skulle

säga, men som jag ska säga ändå. Ligger inte Skövde rätt nära Grönköping? Det var en sådan där hastigt framkastad sak.

Det är klart att det är ett kommunalt ansvar. Med de förutsättningar som finns i dag och de höga skatter som staten bestämmer – det är det som är det viktiga – är det svårt att bygga även om kommunen anvisar mark. Framför allt går det i dag inte att bygga en hyresrätt för vanligt folk. Det går inte att bygga så att en normalinkomsttagare kan flytta in i en nybyggd hyresrätt – inte ens med de subventioner som statsrådet här pratar om. Jag har hört många byggare säga att subventionerna är för små för att man ska få fart på det byggandet.

Jag var på en konferens i förra veckan. Det var en vd för ett kooperativt hyresföretag här i Stockholm som berättade: Ska vi bygga i dag i Stockholm, även med de subventioner som gäller, måste vi höja hyrorna för de andra hyresgästerna för att hyran i nybygget inte ska bli alltför hög. Det tyckte han var ett lätt val. Då bygger man alltså inte.

Att borätter är mer intressant än hyresrätter beror så klart på att människorna frågar efter det. Svårare är det inte. Får människor pengar vill de hellre köpa sig en bostadsrätt, precis som jag tror att 95 % av riksdagens ledamöter i dag har bostadsrätten som boendeform. Därför blir jag ibland förvånad över att man här i riksdagen hurrar för hyresrättens stora betydelse när det är så få ledamöter som bor i en sådan. Ett undantag är faktiskt jag, men det är en annan historia.

Jag tycker inte att man ska säga att det är kommunerna som har ansvaret. Huvudansvaret har faktiskt staten, för det är staten med sina skatter och delvis kommunerna med sina höga avgifter som gör att hyran – boendekostnaden – i slutändan för en hyresgäst blir så hög att han eller hon ska ha mycket höga inkomster för att kunna efterfråga en nyproducerad lägenhet.

Anf. 13 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag har inte varit i Grönköping. Jag vet inte var det ligger, men det vet kanske Sten Andersson. Däremot har jag rest runt om i Sverige och besökt många kommuner – inte bara Skövde. Jag har sett hur man nu tar initiativ till ett ökat byggande av hyresrätter tack vare det investeringsbidrag som regeringen har infört. Det gör man i vår gemensamma hemkommun Malmö också. 1 200 hyresrätter ska man bygga till rimliga kostnader.

Jag har sett Skanskas Bo Klok-broschyr om dess byggnation, som man går ut till alla allmännyttiga bostadsbolag runt om i landet med. De säger att de tack vare investeringsbidraget kan bygga Bo Klok-hus också med hyresrätt.

Det är något egendomligt att detta går i landet i övrigt medan man i det moderatstyrda Stockholm inte tar de initiativ som behövs för att vi ska få till stånd ett ökat byggande av hyresrätter, trots att bidraget är högst i Stockholm. Vi har ett bidrag per lägenhet i Stockholm på upp till 150 000 kr. I Malmö och Göteborg är det 120 000, i övriga landet 90 000. Men ändå tar inte moderaterna initiativ i Stockholm för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande. Där ligger ett kommunalt ansvar, Sten Andersson, som den moderatledda regimen får stå till svars för i valrörelsen.

Prot. 2001/02:20
30 oktober

*Svar på
interpellationer*

Sedan är det så att hyresrätten är en boendeform som är starkt efterfrågad framför allt av unga människor. Det enda alternativet vid inträdet på bostadsmarknaden är kanske hyresrätten. De har inte det kapital som behövs för att köpa en bostadsrätt eller ett eget hem, utan för unga människor är hyresrätten ett förstahandsalternativ och kanske det enda alternativet när de ska ge sig ut på bostadsmarknaden.

Hyresrätten är attraktiv för andra grupper också: för äldre, som vill lämna sin bostadsrätt eller sitt egnahem och för människor som är rörliga på arbetsmarknaden och som inte vill binda sig för ett långt åtagande på bostadsmarknaden. Det är därför vi behöver hyresrätten och därför hyresrätten är så betydelsefull för bostadsmarknaden.

Då kan man inte, om man styr i Stockholms kommun, visa den passivitet man har gjort när det gäller nyproduktionen. Man kan inte med bevarad trovärdighet möta väljarna när man samtidigt massivt ombildar hyresrätt till bostadsrätt i allmännyttan i Stockholm.

Lite logik i argumentationen får man kanske efterlysa, Sten Andersson.

Anf. 14 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag såg en statistikuppgift i våras vad gällde byggnationen av hyresrätter i Stockholm med omnejd. Det visade sig att man producerade överlägset flest hyresrätter per tusen invånare i de kommuner runtom Stockholm som var styrda av moderater eller där moderaterna delade styret med andra borgerliga kolleger. Det finns faktiskt, tro det eller ej, några kommuner i Stockholm som är styrda av socialdemokrater, och det var inga höjdare vad avser nyproduktion. Där har ni länge kört med motsatt argument, men det ni har sagt har alltså inte varit med sanningen överensstämmande.

Om man bygger vill man få det uthyrt. Det är finessen med att vara byggmästare eller fastighetsägare. Någon ska vilja bo i ens fastighet. Men med de markpriser som finns i dag på grund av Stockholms attraktivitet och de skatter som Sveriges riksdag eller regeringen har beslutat om ska gälla för byggandet blir det i dag helt omöjligt att bygga nya hyresrätter till kostnader som är rimliga, så att de kan efterfrågas av folk med relativt normala inkomster.

Det ni bygger nytt i dag i Stockholm och på andra ställen är i första hand för folk som har gott om pengar och som har råd att bo trots de höga statliga skatterna. De som i dag är utan bostad kommer inte att bo där. De får bo längre ned i kedjan och byta upp sig. Det kan väl vara bra, men säg inte att ni bygger för att hjälpa dem som i dag är bostadslösa. Det fungerar inte.

Anf. 15 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Än en gång, Sten Andersson: Vi har nu infört investeringsbidraget. Det har gått en kort tid – ett par månader. Vi har fått in ansökningar på 2 500 lägenheter. Jag tycker att det är något märkligt att vi från Stockholmsregionen bara har fått in ansökningar på 136 lägenheter, trots att bidraget är högst i Stockholm. Jag tycker det tyder på att det finns en bristande politisk vilja framför allt i Stockholms kommun att få till stånd ett ökat bostadsbyggande.

Det är ju andra storstadsområden som nappar. Man bygger hyresrätt i Göteborg längs älvstranden på attraktivt läge till rimliga kostnader. Man bygger i Malmö. Man bygger i Skövde. Man bygger i Linköping. Det är inte ren landsbygd vi talar om, utan det är tillväxtregioner där man kan bygga med investeringsbidraget till rimliga kostnader. Men i Stockholm saknas den politiska viljan.

Ta en match med partikamraterna i Stockholms kommun, Sten Andersson. De behöver den matchen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2001/02:20 om läkemedelskostnader

Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Leif Carlson har frågat mig hur Finansdepartementet har kommit fram till att moderaternas förslag till ny läkemedelsförmån leder till ett högkostnadsskydd på 5 000 kr per år.

I Sverige var patienternas andel av kostnaderna för läkemedlen 23,6 % år 2000, vilket motsvarar 4 824 miljoner kronor, dvs. nära 5 miljarder. Det offentliga stod för resten av kostnaderna, dvs. 76 % eller lite drygt 15 miljarder kronor.

Oavsett system betalas läkemedelskostnaderna antingen med offentliga medel eller av enskilda patienter. Detta gäller även vid försäkringslösningar på den privata marknaden. Försäkringsbolagen driver ju knappast sina försäkringar med förlust.

Moderaterna har uppskattat den offentliga besparingen av sina förslag i läkemedelsförmånen till 5,6 miljarder kronor i 2002 års system. Minskade offentliga utgifter för läkemedlen på 5,6 miljarder kronor innebär att patienternas andel av kostnaderna 2002 skulle stiga till ca 45 %. Om man teoretiskt valde att behålla den nuvarande trappmodellen skulle moderaterna tvingas höja taket från dagens 1 800 kr per år till drygt 5 000 kr per år.

Moderaterna föreslår dock inte att den nuvarande modellen helt behålls, utan man tänker sig andra förslag till besparingar. Hur dessa förslag faktiskt kommer att slå mot enskilda individer är oklart. Klart är dock att vissa patienter, givet moderaternas förslag om en besparing om 5,6 miljarder kronor, skulle få en kostnad för sina läkemedel som överstiger 5 000 kr.

Anf. 17 LEIF CARLSON (m):

Fru talman! Min interpellation hänför sig till ett påstående av finansministern i budgetdebatten. Jag kan förstå felsägningar eller missuppfattningar, men när man i en av årets största debatter påstår saker om ett motståndarparti som inte har förankring i verkligheten blir det betänksamt. Därav min fråga till statsrådet.

I debatten gjorde finansministern en jämförelse mellan socialdemokratisk och moderat läkemedelspolitik. Finansministern påstod, precis som han har sagt här, att med moderat politik hamnar högkostnadsskyddet för läkemedel på 5 000 kr per år i stället för nuvarande 1 800 kr. Ett

sådant påstående av landets finansminister i budgetdebatten har självklar tyngd. Många kan förledas att tro att det dessutom är underbyggt. Därför är det utomordentligt allvarligt att finansministerns påstående fullkomligt saknar sanningshalt, och han har inte korrigerat sina uppgifter i sitt svar. Det är allvarligt för honom och det är allvarligt för det departement han leder att man så totalt endera bortser från sanningen i förslagen eller har så liten kompetens att man inte kan skilja på plus och minus.

Vårt förslag är mycket tydligt. Det är ett generöst skydd mot höga läkemedelskostnader. Man betalar 1 200 kr per år jämfört med nuvarande högkostnadsskydd på 1 800 kr per år. Vi föreslår flera åtgärder för att stoppa skenande kostnader för läkemedelssubventionen. Men det som inom några år skulle minska kostnaderna för läkemedelskonsumenter och skattebetalare med sammanlagt 5,6 miljarder, lyckas finansministern med sällan skådad matematisk fingerfärdighet tvärtom förvandla till ökade kostnader för dessa.

Hur har då finansministern räknat? Enligt vad statsrådet nu själv säger har man på finansministerns kansli helt enkelt bytt ut plustecken mot minustecken. De åtgärder som sparar på kostnader för läkemedel, och därför minskar subventionsbehovet, ses som en ökning av kostnaden för den enskilde. Man förvandlar alltså en kostnadsminskning till en övervältring på läkemedelskonsumenterna, vilket då ger en ökning av egenavgifterna från dagens 23 % till ca 43 % eller, om man räknar om det i kronor, från 1 800 kr till 5 000 kr.

Men vad vi gör är ju att föreslå åtgärder som huvudsakligen minskar kostnaderna för alla. Vi vältrar inte över dem. Det är åtgärder för att minska kassation, tydligare indikationer för förskrivning, bättre utnyttjande av prispressande mekanismer i parallellimport och generikakonkurrens, bättre utbildning och stöd till förskrivare, avmonopolisering av apoteksverksamheten, bättre priskonkurrens osv. Det är förslag som beräknats i ett flertal statliga utredningar, men finansministern säger att de har oklara effekter. Det sista ska kanske vara en nyansering av uttalandet i budgetdebatten. Men i samma andetag säger statsrådet att det är klart att vissa personer skulle få en kostnad som överstiger 5 000 kr.

Fru talman! Vårt förslag är klart. Högkostnadsskyddet är mycket tydligt. Vi erbjuder en försäkring som begränsar utgiften till 1 200 kr per år. Det är inte 5 000 kr. Jag skulle vilja fråga finansministern vilka som får en kostnad som överstiger 5 000 kr, vilket han just påstått att några får.

Anf. 18 Finansministern BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Moderata samlingspartiet är ju det parti här i kammaren som vill sänka skatterna mest av alla partier. Om man vill sänka skatterna minskar statens inkomster. Då bör man rimligen också minska statens utgifter för att få ekvationen att gå ihop. Nu är det inte alltid som Moderata samlingspartiet har lyckats med konststycket att också peka på hur man minskar utgifterna för att kompensera den här inkomstförlusten. Men i det här fallet har Moderata samlingspartiet sagt att man kan spara mellan 5 och 6 miljarder kronor på läkemedelsförsäkringen i våra sjukvårdskostnader. Då är det naturligtvis intressant att veta hur man bär sig åt för att spara 5–6 miljarder kronor.

Vi har räknat ut, och det är särskilt svår matematik, att om den nuvarande subventionen ska minska med 5–6 miljarder kronor, kommer

alla i ett moderat samhälle att få betala upp till 5 000 kr för sina läkemedel. I stället för att ha ett tak på 1 800 kr får man betala 5 000 kr i fortsättningen. Det är naturligtvis oerhört orättvist, inte minst mot de äldre. Vi vet ju att det är de äldre och pensionärerna som i första hand drabbas av höga läkemedelskostnader. Och moderaterna vill alltså tredubbla kostnaderna för de äldre.

Det går inte att komma så billigt undan som Leif Carlson försöker att göra genom att säga att man vill effektivisera och rationalisera. Om han kallar det för effektivisering och rationalisering att låta den enskilde få en tredubblad kostnad, tycker jag faktiskt att han byter innebörd i orden effektivisering och rationalisering. Det är en av våra viktigaste trygghetsreformer att människor som blir sjuka och behöver läkemedel inte bara ska ha rätt till läkemedel utan också ska kunna få dem på sådana ekonomiska villkor att de rimligen kan ta ut den medicin som de fått ordinerad av läkare. Jag tycker att det är skrämmande hur Moderata samlingspartiet kan föreslå att man ska tredubbla utgifter för den enskilde upp till 5 000 kr.

Men jag ska göra en ärlig bekännelse, Leif Carlson, och säga att vi i Finansdepartementet har varit ganska generösa i vår bedömning. Det handlar snarare om mer än 5 000 kr i vissa enskilda fall. Men vi har varit hyggliga mot moderaterna och sagt att det i snitt rör sig om ungefär 5 000 kr som man kommer att belastas av.

Alla de förslag som Leif Carlson nämnde om hur man kan sänka kostnader för läkemedelsutgifterna är förslag som har diskuterats. De har också praktiserats i olika sammanhang. Vi har ju allt intresse av att också försöka hålla kostnadsutvecklingen i schack eftersom vi har haft en kostnadsutveckling på 9–10 % de senaste åren. I samband med det förslag som vi har lagt fram till förändringar när det gäller läkemedelskostnaderna i fortsättningen har Landstingsförbundet, landstingen och staten träffat en uppgörelse om hur vi på olika sätt ska kunna samverka mellan sjukvården, framför allt landstingen, och staten för att få ned kostnaderna. Varje förslag som moderaterna kan ha som kan medverka till att pressa kostnaderna i det arbetet är naturligtvis väldigt bra. Men jag ser inte att moderaterna har hittat något sätt att komma undan den besparing på mellan 5 och 6 miljarder kronor som moderaterna nu föreslår. I sista hand vill ju moderaterna belasta den enskilde pensionären med den här kostnaden. Den enskilde pensionären kommer att få betala upp till 5 000 kr för sina medicinkostnader i fortsättningen.

Anf. 19 LEIF CARLSON (m):

Fru talman! Detta var bland det grävsta jag har hört. Det finns ingen som helst logik i det finansministern säger. Vi har lagt fram förslag om besparingar, inte höjningar. Det är besparingar som statliga utredningar har kommit fram till men som staten inte genomfört. Vi har lagt fram dessa förslag upprepade gånger, men finansministern har tydligen inte tittat på dem.

Jag kan nämna några exempel. Vi har åtgärder för minskad kassation. Enligt den statliga utredningen skulle det ge 800 miljoner. En avmonopolisering av Apoteket skulle enligt Jedings utredning för ett par år sedan spara samhället flera miljarder, men vi har varit försiktiga och sagt högst 1 miljard. Ytterligare exempel är parallellimport och generikakonkurrens.

Det finns flera åtgärder som samtliga är framplockade för att de ger pengar. Men staten har inte vidtagit dessa åtgärder fast vi har föreslagit dem i flera år.

Det kan väl inte ge merkostnader för den enskilde om vi minskar kostnaderna genom att använda pengar på rätt sätt, genom att använda priskonkurrens på rätt sätt och vidta sådana åtgärder som minskar kassation och sådant som helt enkelt bara kostar pengar.

Det är ju fullständigt oförståeligt att man då kan säga att det skulle öka kostnaderna för dessa grupper. I stället är det ju så att med den försäkring vi erbjuder får pensionärerna aldrig betala mer än 1 200 kr, eftersom de går med i en försäkring som har den avgiften.

Det är möjligen inte känt för statsrådet att 40 % av alla svenskar inte har några läkemedelskostnader på ett år och att över 70 % betalar under 900 kr. Det betyder att med en försäkringslösning får man en bredare bas. Nu har inte vi räknat in några ekonomiska vinster av försäkringslösningen, utan det är bara ett bättre högkostnadsskydd, men det är också så att basen breddas om man alltså får människor att ansluta sig till en försäkring för att undvika plötsliga kostnader som de inte kan förutse. Det är en idé det.

Men som sagt: De besparingsförslag vi har gjort är sådana förslag som handlar om hur man kan minska kostnaderna i ett samhälle, och de har plockats fram i upprepade utredningar utan att staten har genomfört dem.

Fru talman! Jag är medveten om att den svenska skolan har stora brister och att man säkert hade det även på den tiden då statsrådet och jag gick i skolan, men så mycket lärde man sig i alla fall att man kunde skilja på subtraktion och addition.

Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är ett gammalt knep att först föreslå minskade inkomster och sedan försöka finansiera dessa minskade inkomster genom att säga att man kan effektivisera på olika områden med det ena knepet efter det andra.

Det är väl så att något av de förslag som Leif Carlson nämner också har tagits upp av olika utredningar och också är på väg att genomföras. Jag vill påminna om att regeringen så sent som i våras fattade beslut som sänkte våra läkemedelskostnader med upp till nästan 1 miljard kronor. Det var i och för sig ett kontroversiellt beslut där vissa läkemedel undantogs från den försäkringslösning och den subventionering som vi har, men det var ett handfast sätt att försöka sänka läkemedelskostnaderna. Det gjorde vi mot bakgrund av att vi har haft en ökning av läkemedelskostnaderna på 9–10 % under senare tid, vilket naturligtvis är en alldeles för stor ökning.

Men jag kan i ett enda avseende ge Leif Carlson rätt, och det är möjligen när han säger att man med Moderaternas förslag kommer att få lite lägre läkemedelskostnader om man inför detta nya högkostnadsskydd på 5 000 kr. Jag är ganska säker på att det framför allt är många pensionärer, många äldre och många låginkomsttagare som aldrig kommer att ha råd att ta ut sina recept när Moderaternas högkostnadsskydd om 5 000 kr kommer att genomföras. Om det genomförs kommer det att bli så att med ett så högt högkostnadsskydd kommer naturligtvis en del läkemedels-

kostnader att minska som ett resultat av att människor inte längre kan ta ut den medicin som de har fått rätt till och förskrivits av olika läkare.

Jag tycker att det är märkligt att använda den här typen av knep och föreslå att privatisering av apoteken skulle kunna ge väldigt stora vinster i det här sammanhanget. Inte så långt från det här parlamentet finns det ett annat parlament, Stockholms läns landsting, som har använt samma teknik i flera år, och där styr Moderaterna. Där har man satt upp att privatisering ger vinst på 800 miljoner kronor och privatisering ger vinst på 500 miljoner kronor, och revisorerna har tvingats konstatera år efter år att det där bara är en bluffpost. Det inträffar inte någon vinst över huvud taget.

Det är så, Leif Carlson, att man varken kan lura patienterna eller väljarna genom att säga: Vi ska införa en försäkringslösning – det blir billigare för er, det blir lägre kostnader och ni får lika mycket medicin som tidigare. Sanningen är att med Moderaternas försäkringslösning, som har tillkommit för att finansiera Moderaternas skattesänkningar, så kommer det att kosta 5 000 kr för många av dem som framför allt behöver medicin.

Det är riktigt som Leif Carlson säger att det är en relativt liten andel som behöver mest medicin. Det är framför allt äldre som tar ut de stora medicinvolymer. De kommer att drabbas av den här femtusenkronorsgränsen i fortsättningen, och då kommer det inte längre att vara så att sjukvård och medicin kommer att vara tillgänglig efter behov för alla, utan det kommer att vara plånboken som styr möjligheten att få medicin i Moderaternas förslag.

Anf. 21 LEIF CARLSON (m):

Fru talman! Nu har statsrådet stått här och upprepat gång på gång att vi har ett förslag på 5 000 kr. Jag ska vara mycket tydlig, så kanske det går in: Vi har ett förslag på 1 200 kr i en försäkringslösning, inte mer. Självklart är det så att de som ansluter sig till en försäkring är de som har höga utgifter. Att pensionärer skulle drabbas av något mer än 1 200 kr är alltså otänkbart.

De förslag som statsrådet inte sätter någon tro till är alltså de förslag som under de senaste tio åren kommit fram i 6–8 läkemedelsutredningar, men där bara mindre delar genomförts. Mycket lite av den sista utredningens förslag, Edhags utredning, har man tagit fasta på och genomfört i de besparingspotentialer som man kommer fram till i seriöst arbete. Regeringens proffsutredare – kan man väl kalla det – Jeding, har vad gäller avmonopoliseringen uttalat sig och sagt att det skulle ge flera miljarder, genom att man har så pass mycket kostnader i apoteksmonopolshanteringen, till svenska läkemedelskonsumenter.

Men det är klart: Om regeringen inte har tilltro till sina egna utredningar och inte har tilltro till sina egna utredare kan jag förstå att inget händer, utan att läkemedelskostnaderna får ligga kvar på samma höga nivå som de gör utan att någonting företas. Det enda man gjort, säger statsrådet, är förändringen för några läkemedel i våras som skulle ha givit en miljard, vilket det inte kan ha gjort eftersom försäljningstoppen på dem låg omkring en halv miljard, och det var just när många *trodde* att man skulle gå ned i vikt. När man väl upptäckte att man inte gör det, utan att det bara är 10 % som har nytta av det, sjönk naturligtvis försäljningen

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Svar på
interpellationer

av sig själv. Så ingreppet var synnerligen onödigt, därför att det här hade marknaden och människors klokhet rättat till av sig själv. I stället tvingas nu de människor som *är* sjuka och behöver medicinen av sjukdomsskäl att få sin sjukdom offentliggjord, eftersom de ärenden som behandlas i regeringen och Socialdepartementet är offentliga. Där faller hela sekretessen bort. De måste skylta med sina besvär för att få en medicin som de har behov av. Sådana förslag är usla förslag.

Anf. 22 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har en bra läkemedelsförsäkring i Sverige i dag. Man betalar högst 1 800 kr för de läkemedel som man har rätt till och som man får förskrivna av läkare.

Moderaterna kommer nu att lägga fram ett förslag där man vill spara mellan 5 miljarder och 6 miljarder kronor. Jag tror inte att någon kan komma till någon annan slutsats än att om man sparar på ett område så måste det bli dyrare för någon. Det blir inte dyrare för samhället, för staten, därför att det är ju statens kostnader som ska minska; alltså måste det bli dyrare för patienterna. Att, som Leif Carlson påstår, man kan sänka taket till 1 200 kr låter som en bättre saga sent på kvällen. Vi ska alltså få lägre kostnader, men det ska ändå bli bättre för alla.

Det sista argumentet var att vi skulle kunna privatisera apoteken; det skulle kunna leda till att vi fick lägre kostnader, och då skulle man inte behöva ha det här femtusenkronorstaket i fortsättningen. Ja, om det är så att en privatisering av apoteken ska bidra till den här modellen som Moderaterna föreslår, så ser jag framför mig att på alla mindre svenska orter och städer och framför allt på landsbygden och i glesbygden ska tydligen apotek efter apotek läggas ned för att man ska spara in de miljarder som behövs till moderaternas läkemedelsreform.

Jag tror att vi får konstatera till sist att det är bra att moderaterna redovisar öppet att när de föreslår sänkt skatt så vill de också finansiera det genom att ge sig på de allra mest utsatta grupperna, dvs. de som behöver mycket läkemedel och mycket medicin och som inte minst är äldre och pensionärer. Det är de som ska betala de moderata skattesänkningarna. Det är verkligen omvänd rättvisepolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2001/02:35 om uthyrning av del av bostad

Anf. 23 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har frågat statsrådet Lars-Erik Lövdén om han avser att överväga skattebefrielse för uthyrning av del av bostad för att underlätta studenters möjlighet till boende på studieorten. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag är medveten om att det råder brist på studentbostäder på många håll i landet. I 2000 års ekonomiska vårproposition anslogs 400 miljoner kronor för ett tillfälligt investeringsbidrag för byggande av studentbostäder under åren 2001 och 2002. Per den sista juni i år har bidrag beviljats

till 7 600 studentlägenheter. Regeringen räknade tidigare med att investeringsbidraget skulle medverka till uppkomsten av minst 10 000 nya studentbostäder. Glädjande nog pekar de senaste siffrorna på att ca 12 500 nya studentbostäder kommer att tillkomma med hjälp av det särskilda investeringsbidraget.

De gällande reglerna om uthyrning av privatbostadsfastigheter och privatbostäder infördes i samband med skattereformen 1990. Motivet var bl.a. att förenkla reglerna. Tidigare hade också höga uthyrningsinkomster kunnat undgå beskattning.

De nuvarande reglerna innebär att uthyrningsinkomsten beskattas som inkomst av kapital. Skattesatsen är 30 %. Från intäkterna får ett avdrag göras med 4 000 kr. Dessutom får avdrag göras med 20 % av hyran om uthyrningen avser en privatbostadsfastighet. Om uthyrningen avser en bostadsrätt eller hyreslägenhet får, förutom avdraget på 4 000 kr, avdrag göras för den del av avgiften eller hyran som den som hyr ut har erlagt och som avser det uthyrda.

De nämnda avdragen får anses täcka såväl kostnader som normalt förorsakas av uthyrningen som eventuella utgifter för reparation och underhåll som uppkommit under uthyrningstiden.

Att införa skattebefrielse för uthyrning av del av bostad eller för uthyrning enbart till studenter skulle medföra gränsdragnings- och kontrollproblem. Jag bedömer därför inte detta som en lämplig åtgärd. Jag är inte heller beredd att föreslå någon generell skattebefrielse för uthyrningsinkomster.

Anf. 24 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Enligt en undersökning gjord av SKOP på uppdrag av Hyresgästernas Riksförbund skulle det behövas 191 000 nya bostäder för att tillgodose behovet bland unga som vill flytta hemifrån. Siffrorna bygger på intervjuer med 2 040 unga. Boendeform för unga vuxna i åldern 20–27 år är sådan att 15 % bor hos föräldrar, 62 % har egen bostad, 7 % hyr i andra hand, 6 % bor i studentbostad, 4 % bor hos kompisar och 3 % bor på annat sätt.

Min fråga angående skattelättnader för uthyrning av del av bostad tillfredsställer givetvis inte alla dessa grupper. Men rekordmånga studenter står utan bostad. Om den kön minskades skulle ett antal s.k. mambor också kunna få tillgång till en egen bostad. Kristdemokraterna har ställt upp på regeringens investeringsbidrag just för studentbostäder och faktiskt plussat på lite till. Givetvis är det bra att 7 600 studentlägenheter tillkommit per den sista juni och att de senaste siffrorna pekar på 12 500 nya studentbostäder med hjälp av investeringsbidraget.

Fru talman! Likaväl som specifika insatser kan göras när behovet av studentbostäder är akut genom att använda investeringsbidrag måste man logiskt också kunna gå andra vägen genom att sänka skatter så att det faktiskt lönar sig besväret att hyra ut delar av en bostad till studenter. Avdraget på 4 000 kr per år lockar inte till det extra besvär det kan vara att ha extra ungdomar i huset eller lägenheten. Avdraget med 20 % av hyran om uthyrningen avser en privatbostadsfastighet täcker i princip den extra kostnaden för uthyrning för många. För bostadsrätt eller hyresrätt gäller avdraget precis den yta som den som hyr del av bostad disponerar. Det täcker hjälpligt kostnaderna för den som väljer att hyra ut till en

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Svar på
interpellationer

student, men ger ingen extra morot för den eventuella uppoffring det kan innebära. Likaväl som att stimulera fastighetsägare med extra investeringsmedel skulle staten kunna stimulera småskalig uthyrning genom lägre skatteuttag.

Fru talman! Det är lätt för finansministern att hänvisa till gränsdragningsproblem, men det kan inte vara så svårt i dessa datoriserade tider att veta vem som är student eller inte. Man måste också i första hand förutsätta att människor är ärliga och inte fuskar. Det kan också innebära en trygghet för en ungdom som kommer till storstaden för att studera att få starta sitt boende hos t.ex. en familj.

Det finns ca 62 000 studentrum i landet men fem gånger så många studenter. I mars år 2000 utlyste landshövding Ulf Adelsohn en landsomfattande tävling för att locka fram kreativa lösningar på den svåra bostadsbristen för studenter. I slutbetänkandet av Bostadsrättsutredningen (SOU 2000:2) *Olika bostadsrättsfrågor* föreslås i kapitel 14 att andrahandsuthyrning ska underlättas. Denna utredning har inte lett till någon proposition ännu. Därför vill jag ställa en fråga till herr finansministern: När kommer den propositionen?

Anf. 25 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har under några år ökat antalet platser vid universitet och högskolor med nära 100 000 från 200 000 studentplatser till 300 000 studentplatser. Det har varit en del i hela vår utbildningssatsning för att bygga för ett framtida Sverige, se till att vi kan få en bra tillväxt för framtiden och ge våra ungdomar en bra start.

Det är oerhört viktigt att vi kan fullfölja den satsningen som också har varit en viktig regionalpolitisk satsning. Den gäller inte bara stora städer utan också många växande orter i vårt land. Det är ett fyrtiotal orter som har högskolor och olika universitet.

Det är naturligtvis viktigt att studenterna också får bra boende- och studieförhållanden på sina orter. Det är kommunerna som i första hand har ansvaret för att det finns studentbostäder i Karlstad, Umeå, Göteborg, Växjö eller var det nu kan vara någonstans i landet.

Även om kommunerna har huvudansvaret för studentbostäder har staten velat stimulera tillgången på studentbostäder på olika sätt. Vi gör det genom de uthyrningsregler som jag redovisade alldeles nyss som innebär en viss skattelättnad för den som hyr ut. Vi gör det också på olika sätt genom ett direkt investeringsbidrag, framför allt riktat direkt till de kommuner som vill bygga studentbostäder.

Det är glädjande att investeringsbidraget om 400 miljoner kronor har använts i stor utsträckning av de olika studentorterna och kommunerna. Tyvärr har man just där Kristdemokraterna har ett visst inflytande, i varje fall formellt – exempelvis i det moderatstyrda Stockholm, där Moderaterna styr och Kristdemokraterna och Folkpartiet hänger på – byggt ganska få studentbostäder.

Stockholms stad är en av de kommuner som har använt det statliga erbjudandet allra minst. Det borde kanske vara en uppgift för Ulla-Britt Hagström att tala med sina partivänner i Stockholm om hur man ska ta vara på de erbjudanden som staten ger Stockholms stad och andra men som inte används i moderat styrda och kristdemokratiskt styrda kommuner.

Det är bra om långt över 10 000 studenter via bidraget på olika håll i landet – även om det inte sker så mycket i Stockholm händer saker på annat håll i landet – får del av detta bidrag. Det är viktigt att vi sedan kan gå vidare med ett allmänt stöd till bostadsbyggandet.

Regeringen har föreslagit och kammaren också beslutat att vi fr.o.m. nästa år ska satsa 2 ½ miljarder kronor de närmaste åren för att bygga bostäder. Det är bostäder som självfallet också kan komma att utnyttjas av studenter.

Anf. 26 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag undrar om finansminister Bosse Ringholm också får ett antal vykort varje dag med e-posten från studenter som förtvivlat vill ha bostad nu. I varje fall har jag den senaste tiden fått väldigt många sådana. Ungdomarna är förtvivlade och vill att vi politiker ska lyssna. Jag försöker att svara på varje brev. Men jag inser vilka problem ungdomarna har.

Om man reser över till Norge finns där möjlighet att få skattebefrielse om man hyr ut under 50 % av bostaden. Det passar tydligen studenter bra. Finansminister Bosse Ringholm vill gärna ta upp Stockholmsproblematiken. Det är här det behövs så oerhört många lägenheter. Det finns en väldig brist.

Här medverkar vi kristdemokrater verkligen till att lösa problemen inom bostadspolitiken på många sätt. Jag har många exempel på detta. Men tydligen passar inte investeringsbidrag Stockholm så bra. Det visar sig nu när det bara blev 99 miljoner av investeringsbidragen som skulle gå till att kunna bygga nya hyreslägenheter. Det skulle utgå bidrag per lägenhet med 150 000 kr till Stockholm, 120 000 kr till Göteborg och Malmö och 90 000 kr till övriga landet.

Det är Västra Götaland och Malmö som söker bidragen. I Stockholm har sökts bidrag för endast 50 lägenheter. Den här politiken passar inte Stockholm. Man måste hitta andra vägar att gå, och då är skattebefrielse ett bra sätt. Om man tittar på taxeringsutfallet för 1999 var skattebasen hänförlig till uthyrning av privatbostad 917 miljoner kronor. Det gäller då hela landet. Om vi fick in 30 % innebär det 275 miljoner i skatt.

Samtidigt med denna summa – 275 miljoner – så ser regeringen fortfarande mellan fingrarna när det gäller att det finns en svarthandel i Stockholm som omsätter 600 miljoner kronor. Där försvinner pengarna bara ut, och vi får inte in någonting till staten. Om man skulle kunna börja rucka lite på det här med uthyrningen för att få människor villiga till att hyra ut till studenter – vilket också skulle öka gemenskapen – så skulle vi få in lite mindre pengar till staten, men vi skulle samtidigt göra så mycket för studenterna.

I min hemkommun Skövde, fru talman, försöker vi verkligen se till att det byggs studentlägenheter. Där tar kommunen sitt ansvar. Många kommuner tar sitt ansvar – jag tror att t.ex. Örebro kommun har en bostadsgaranti för alla studenter. Det finns också många andra kommuner som gör så. Men då begränsar vi ju studenterna till att studera i de kommuner som tar detta med bostäder på allvar. De ungdomar som vill komma till storstäderna, t.ex. Stockholm, kan inte ta sin plats. De kan inte vänta i 18 månader, vilket är tiden här för att kunna få en studentlägenhet. Jag är övertygad om att många gärna börjar med att bo i ett rum.

Det kan ju också handla om en fastighet där man gör om några lägenheter till studentlägenheter intill varandra.

Jag vädjar till finansministern att fundera över detta. Jag vill också fråga om finansministern inte kan hitta något sätt för att rucka lite på det här. Man kanske inte generellt kan begära skattebefrielse, men det finns fall där man kan göra en riktad insats för studenter.

Anf. 27 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Regeringen är mycket positiv till att göra riktade insatser till studenter och studentbostadsbyggande. Det är därför vi har anslagit de 400 miljoner kronor som är riktade just till studentbostadsbyggande.

Jag kan hålla med Ulla-Britt Hagström om att det är bra om olika kommuner i landet har en form av studentbostadsgaranti, dvs. att man garanterar att den student som kommer till orten och ska studera på högskola eller universitet också får en bostad. Jag tycker att det är ett stort ansvarstagande som de kommuner som ordnar detta tar på sig. De kommer säkert också att ha framgång bland studenterna, som söker sig till orter som har så här goda förutsättningar.

Ulla-Britt Hagström säger att det är lättare för studenterna att få bostäder i Göteborg och Malmö, men att det är himla svårt i Stockholm. Jag får väl upplysa Ulla-Britt Hagström och kammaren om att Göteborg styrs av socialdemokrater och att Malmö stad styrs av socialdemokrater. Där går det uppenbarligen lättare att få studentbostäder, medan det är allra svårast här i Stockholm. Stockholms stad styrs som bekant av Moderaterna, påhejade av Kristdemokraterna och Folkpartiet. Jag undrar därför vilken slutsats Ulla-Britt Hagström drar av denna politiska orientering.

Anf. 28 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag får börja med att rätta till ett missförstånd. Det jag talade om var nämligen investeringsbidraget om 99 miljoner som ges av regeringen för att man över huvud taget ska bygga hyresfastigheter. Det gällde alltså inte investeringsbidraget för studentbostäder.

Studenter har svårt att få bostad i Göteborg och de har svårt att få bostad i Malmö, som har socialdemokratiskt styre. Därvid ges alltså ingen skillnad. Men vad jag menade var att det är mycket svårare att locka Stockholm att vilja bygga med olika former av bidrag. Det är inte säkert att den politik som regeringen för, där man ändå i det nya systemet försöker lägga mest på Stockholm – dvs. 150 000 per lägenhet – passar Stockholm. Därför tycker jag att man måste gå ut och fråga hur man ska bära sig åt för att det ska bli fler bostäder i Stockholm.

Jag har t.ex. varit ute på ett studiebesök med NCC, som visade att man har jättestora markområden i Solna. Man skulle kunna sätta upp hur många mobila studentlägenheter som helst. Det sanitära var ordnat osv. Men det faller på att kommunen inte vågar säga ja till detta eftersom man är rädd att man blir beroende, och måste betala bidrag till studenter.

Adelsohn gick ut med en tävling. Man måste använda sin fantasi och se till att det blir bostäder till studenter. Det handlar ju också om de utländska studenter som säger att deras utbildningsdröm blev förstörd. De hittade ingenstans att bo. Jag tycker som sagt att man måste använda sin fantasi, och jag tycker att den lägsta fantasi man någonsin kan använda

vore att sänka skatten för dem som vill hyra ut delar av den bostad som de redan har till studenter.

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Anf. 29 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det behövs ingen större fantasi för att konstatera att det är betydligt högre boendekostnader och byggnadskostnader i Stockholm än i exempelvis Göteborg och Malmö – både för studentbostäder och vanliga bostäder.

Det handlar helt enkelt om att kommunledningarna i Stockholm, i Solna och på annat håll där Moderaterna styr här i Stockholmsregionen, tar ut oerhört höga kommunala kostnader. Innan en bostad väl byggs i Stockholms stad eller i Solna så är kostnaden faktiskt lika hög som den totala investeringskostnaden för en bostad i Göteborg eller Malmö.

Det skulle kommunpolitikerna i Stockholm, Solna och andra kommuner här i Stockholms län kunna göra någonting åt om de hade en annan politisk vilja. Men de har inte den politiska viljan, utan de låter först de privata byggtreprenörerna husera ganska fritt med höga kostnader och begränsad konkurrens i sektorn och sedan har de tyvärr väldigt höga kostnader för mark, anslutningar och en del andra förutsättningar.

Jag tror därför att det enda sättet att få i gång ökat bostadsbyggande och ökat studentbostadsbyggande i Stockholm faktiskt är att skifta majoritet i Stockholms stadshus.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2001/02:36 om Svenska Spel AB

Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Axén har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att tillse att Svenska Spel och dess dotterbolag i framtiden följer lagen om offentlig upphandling.

I en rapport daterad den 3 februari 2000 uttalade Nämnden för offentlig upphandling att samtliga bolag inom AB Svenska Spel omfattas av de offentliga upphandlingsreglerna. Med anledning av denna rapport lät AB Svenska Spel advokatbyrån Linklaters Lagerlöf göra en juridisk analys. Den ledde till slutsatsen att AB Svenska Spel inte ska betraktas som en upphandlande enhet, varken enligt EG-direktiven om offentlig upphandling eller enligt lagen om offentlig upphandling. Analysen visade också att detta även gäller för AB Svenska Spels samtliga dotterbolag.

Lagen om offentlig upphandling är konstruerad så att det är bolaget självt som avgör om det är en upphandlande enhet eller inte. AB Svenska Spel är en egen juridisk person och sköter sin löpande verksamhet självständigt. I detta fall är AB Svenska Spel och Nämnden för offentlig upphandling uppenbarligen av olika åsikt. Det ankommer enligt lagen dock inte på mig som finansminister att tolka lagen om offentlig upphandling åt vare sig Svenska Spel eller Nämnden för offentlig upphandling. Lagen är så konstruerad att en leverantör som anser sig förfördelad har möjlighet att vända sig till domstol, vilken har befogenhet att avgöra hur lagen ska tolkas. I sista hand är det en fråga för EG-domstolen.

Anf. 31 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Finansministern har gjort det till en vana att inte föra en längre debatt i frågor där han befinner sig på tunn is. Mot den bakgrunden ska jag vara extra tydlig i detta inlägg, eftersom jag inte förväntar mig att finansministern är beredd att bemöta mina argument och besvara mina frågor.

Finansministern är ansvarig för frågor som rör offentlig upphandling. Finansministern är ansvarig för tillsynsmyndigheten Nämnden för offentlig upphandling. Finansministern är också ansvarig för det statliga företaget AB Svenska Spel. Enligt EU:s regelverk är staten skyldig att tillse att den offentliga verksamhet som är att anse som upphandlande enheter också ska upphandla varor och tjänster via anbudskonkurrens. Expertmyndigheten Nämnden för offentlig upphandling har därför fått i uppdrag av regeringen att definiera vilka av de statliga företagen som är att anse som upphandlande enheter. Nämnden har kommit fram till att Svenska Spel är en sådan upphandlande enhet och därmed ska följa lagen om offentlig upphandling.

Svenska Spel vägrar att acceptera detta, och har anlitat en advokatbyrå för att argumentera för sin ståndpunkt. Finansministern, som uppenbarligen sitter på två stolar i detta sammanhang, reagerar med en axelryckning. Därmed underkänner ministern kompetensen vid den egna expertmyndigheten, som har att övervaka lagen om offentlig upphandling och hur den följs. Han underlåter också såsom ansvarig för Svenska Spel att vidta de åtgärder som krävs för att företaget ska följa svensk lag och EU:s regelverk.

Faktum är att det verkar som att finansministern springer Svenska Spels ärenden då han i polemik med den egna expertmyndighetens utlåtande hänvisar till vad den av Svenska Spel anlitade advokatbyrå anför i frågan.

När de statliga företagen, det finns det ett flertal exempel på, inte följer gällande lag minskar även medborgarnas förtroende för politiskt fattade beslut och deras vilja att följa gällande lagar och regler. Dessutom innebär avsaknaden av konkurrensupphandling inom Svenska Spel att företaget får onödigt höga kostnader för varor och tjänster som man upphandlar. Det innebär att företaget faktiskt inte drivs på ett professionellt sätt – till men för folkrörelserna, statskassan och skattebetalarna.

Så även om finansministern underkänner den egna expertmyndighetens kompetens infinner sig frågan varför inte finansministern, som är ansvarig för Svenska Spel AB, tillser att Svenska Spel agerar affärsmässigt och professionellt. Vore det inte rimligt att finansministern, oavsett om den egna expertmyndigheten säger att Svenska Spel enligt lagen ska konkurrensupphandla varor och tjänster, tillsåg att Svenska Spel bedrev sin verksamhet på ett affärsmässigt och professionellt sätt eftersom finansministern faktiskt är ansvarig även för företaget Svenska Spel AB?

Anf. 32 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Axén tillhör ett parti, Moderata samlingspartiet, som ibland försöker göra gällande att de står för lag och ordning. Nu tycker Gunnar Axén att man kan bryta mot lag och ordning. Han tycker t.o.m. att finansministern kan bryta mot lag och ordning. Jag har i mitt interpellationssvar konstaterat att jag självfallet som finansminister har

ansvaret både för AB Svenska Spel och för Nämnden för offentlig upphandling.

Men finansministern är ingen rättsvårdande myndighet. Finansministern är ingen domstol. Det är inte finansministern som sliter de rättsliga tvisterna. Jag är förvånad över att Gunnar Axén som riksdagsledamot uppmanar finansministern att ta över rättsväsendets arbetsuppgifter.

Anf. 33 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Ursäkta mig, men finansministerns svar är ju att beklaga. Låt mig tydliggöra. Finansministern är ansvarig för Svenska Spel AB. Finansministern är ytterst ansvarig för att detta företag följer gällande lag.

Låt mig läsa ur den rapport som finansministerns egen expertmyndighet har tagit fram: Sverige har som medlemsstat i EU skyldighet att känna till vilka företag med statligt ägande som ska följa reglerna om offentlig upphandling. Sverige ska vidare vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande myndighets beslut provas effektivt. Prövningen ska dessutom göras skyndsamt, i synnerhet i de fall där upphandlingsbeslut innefattar överträdelse av gemenskapsrätten för offentlig upphandling eller nationella bestämmelser om införande av en sådan lag. Att i förväg kunna bestämma vilka företag som omfattas av regleringen gagnar en skyndsam handläggning av upphandlingsärenden.

Så står det i rapporten. Det är alltså finansministerns egen expertmyndighet som säger att det är viktigt att staten ser till att de statliga företag som ska följa EU:s regelverk om offentlig upphandling också följer detta regelverk.

Finansministern är ansvarig såväl för frågor som rör offentlig upphandling som för företaget Svenska Spel. Expertmyndigheten säger att Svenska Spel ska följa lagen om offentlig upphandling. Svenska Spel säger: Det ska vi inte alls. Finansministern sitter förnöjd på två stolar och lyssnar obekymrat på expertmyndigheten som säger att Svenska Spel ska följa lagen. Samtidigt vägrar Svenska Spel att konkurrensupphandla verksamhet. Därmed drivs det på ett oprofessionellt sätt, och för den saken har finansministern också ett ansvar.

Det spelar alltså ingen roll om det är så att lagen säger att Svenska Spel ska konkurrensupphandla verksamhet eller inte. Om Svenska Spel inte drivs affärsmässigt och professionellt ankommer det ytterst på finansministern att göra något eftersom han har det yttersta ansvaret för att detta bolag drivs på ett professionellt och affärsmässigt korrekt sätt.

Anf. 34 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Svenska Spel drivs affärsmässigt och professionellt och har ett betydande ansvar i samhällsarbetet. Nämnden för offentlig upphandling är som statlig myndighet också en effektiv och uppföljande myndighet. Om det finns skilda meningar om hur man tolkar en lagstiftning, vilket det uppenbarligen gör i det här fallet, är jag förvånad över att Moderata samlingspartiets företrädare tycker att finansministern ska vara domstol. Det är faktiskt ganska elementärt. Vi har ett domstolsväsende. Vi har ett rättsväsende. Det är inte Finansdepartementet eller finansministern som är denna domstol. Det trodde jag att även en moderat riksdagsledamot kände till.

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 35 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Finansministern verkar inte vilja svara på de frågor som jag faktiskt ställer. Jag anser inte att finansministern ska fungera som domstol. Om finansministern har hört mig säga det så har finansministern hört fel. Jag säger att Svenska Spel är ett statligt bolag och att finansministern är den ytterst ansvarige för driften av det bolaget. Finansministern är ägarrepresentant. Det är finansministern eller den han skickar i sitt ställe som går till bolagsstämman och som tillsätter eller avsätter styrelsen, om nu finansministern har missat det faktumet.

Om finansministerns expertmyndighet, Nämnden för offentlig upphandling, säger att Svenska Spel är ett statligt företag som bör följa lagen om offentlig upphandling och finansministern inte går till bolagsstämman och tillser att företaget följer lagen om offentlig upphandling så vilar ansvaret för vad detta leder till i framtiden tämligen tungt på finansministern.

Det kan förvisso vara så att det kommer domstolsutslag som säger att Svenska Spel ska följa lagen om offentlig upphandling. Men det handlar också om att Svenska Spel har upphandlat varor och tjänster för hundratal miljoner kronor utan att göra det i konkurrens. Det finns uppgifter som pekar på att Svenska Spel har haft överkostnader för produkter som man har köpt på i storleksordningen 100–200 miljoner kronor. Det betyder ökade kostnader som innebär mindre inleveranser till statskassan, men för skattebetalarna och minskat överskott att fördela till folkrörelserna. Detta bär finansministern ansvaret för.

Anf. 36 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Alla svenska bolag och myndigheter, liksom medborgare och även moderata riksdagsledamöter, är skyldiga att följa lagen. Jag är glad att Gunnar Axén till sist nu säger sig acceptera och inse att finansministern inte är någon domstol och inte ska pröva den här typen av ärenden. Hade han kommit till den insikten lite tidigare hade han inte behövt ställa interpellationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2001/02:1 om ljuddämpare på jaktvapen

Anf. 37 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jan-Evert Rådström har frågat mig om jag avser att låta utreda frågan om ljuddämpare på jaktvapen antingen genom att ge Rikspolisstyrelsen ett formellt uppdrag eller genom att tillsätta en egen utredning i frågan.

Enligt vapenlagen krävs sedan 1974 tillstånd för innehav av ljuddämpare. Skälet till att tillståndsplikt infördes var bl.a. att motverka olaga jakt med hjälp av vapen försedda med sådan utrustning. Ljuddämpare är vidare eftertraktade i vissa kriminella kretsar.

Enligt vapenförordningen får tillstånd för ljuddämpare meddelas till skydd för hälsa eller miljö vid jakt eller målskjutning om det är särskilt påkallat. För innehav av ljuddämpare för jaktändamål som reducerar

ljudet så att det blir lägre än 125 decibel krävs tillstånd av både polismyndighet och Naturvårdsverket. Enligt den praxis som tillämpas kan tillstånd för ljuddämpare exempelvis ges om en jägare redan har en hörselskada som riskerar att förvärras. Enligt Rikspolisstyrelsens allmänna råd bör, mot bakgrund av den restriktivitet som ska gälla vid tillståndsgivningen, sådant tillstånd däremot inte meddelas för att förebygga uppkomsten av hörselskador. Det får ske på mer traditionellt vis genom användning av hörselskydd.

Innan jag går närmare in på frågan om en eventuell förändring av reglerna för innehav av ljuddämpare till jaktvapen, skulle jag vilja betona att jag ser det som viktigt att vapenlagstiftningen är så utformad att den inte onödigtvis försvårar för den som på ett seriöst sätt vill bedriva jakt eller målskytte. Med hänsyn till det stora antalet vapenägare som vi har i Sverige vill jag nog påstå att vår lagstiftning i stort uppfyller det kravet. Jag anser att det är angeläget att vi även fortsättningsvis behåller den balans mellan olika intressen som jag tycker karakteriserar den svenska vapenlagstiftningen. Mot den bakgrunden vore det olyckligt att införa regler som rubbar den balansen, t.ex. genom att möjliggöra missbruk. Då riskerar vi att hamna i en situation där vapenlagstiftningen som helhet ifrågasätts från brottsförebyggande synpunkt.

Som jag tidigare förklarat i ett frågesvar till Jan-Evert Rådström delar jag uppfattningen att det i och för sig kan finnas skäl att närmare analysera förutsättningarna för att använda ljuddämpare som reducerar ljudet till 125 decibel för att förebygga hörselskador. En ljuddämpare som reducerar ljudet till 125 decibel torde inte medföra att vapnets skottljud blir så lågt att det skulle underlätta olaga jakt i någon större utsträckning. Risken för hörselskador minskar däremot redan vid den nivån.

Frågan är emellertid inte helt okomplicerad. Det torde vara ganska lätt att manipulera en ljuddämpare så att ljudet dämpas till väsentligt lägre nivå än exempelvis 125 decibel. Det kan därför ifrågasättas om ett system med ett visst tillåtet gränsvärde skulle fungera i praktiken. I detta sammanhang måste också den tekniska utvecklingen beaktas. Dessa frågor är av teknisk karaktär och måste genomlysas noggrant innan ett slutligt ställningstagande görs.

Rikspolisstyrelsen har, som Jan-Evert Rådström påpekat, på eget initiativ analyserat frågan om lämpligheten av att liberalisera reglerna för innehav av ljuddämpare på jaktvapen. Det arbetet har vad jag förstått lett fram till att styrelsen är emot en sådan liberalisering. Ett skäl till detta sägs vara risken för att ljuddämpare används i brottsliga sammanhang. Det ska höras när ett skjutvapen används, menar Rikspolisstyrelsen. Rikspolisstyrelsen har i sin årliga rapport på området för civila skjutvapen för 2001 följaktligen inte heller lagt fram något förslag i frågan.

Rikspolisstyrelsens rapport bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Inom ramen för det arbetet kan det finnas anledning att överväga frågor kring ljuddämpare ytterligare. Jag kommer att föra en dialog med Rikspolisstyrelsen på den punkten. Jag vill inte nu spekulera i vad denna fortsatta beredning kan komma att resultera i.

Anf. 38 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för det svar som jag här har fått.

Som också påtalas har jag tagit upp den här frågan ett antal gånger. Det är ingen stor fråga som är avgörande för Sveriges framtid på något sätt, men jag får många samtal från Jakt-Sverige med anledning av att den här diskussionen har startats.

Jag vill kommentera svaret på några punkter.

I svaret säger justitieministern att han inte på något sätt vill vara med och skapa ett system som försvårar för den som på ett seriöst sätt vill bedriva jakt- eller målskytte. Kan det möjligtvis vara så att justitieministern inte känner till vilka positiva effekter en ljuddämpare på ett jaktvapen har?

Ur miljösynpunkt är ljuddämparen bra för omgivningen när man håller på med målskytte. Det är bra för den som är handikappad att man minskar rekyl på ett jaktvapen med uppemot 30 %. Och framför allt – och det är det som gör att jag står här i talarstolen och tycker att vi har en lagstiftning som är genant – har vi en lagstiftning som innebär att man först ska skaffa sig en hörselskada med anledning av att man vill utöva sin sport, sedan ska man försöka att få ett verktyg, alltså en ljuddämpare, för att undvika att förvärra denna hörselskada. Detta är genant!

Fru talman! Det diskuteras också om en gräns på exakt 125 decibel. Det ska naturligtvis inte vara, precis som justitieministern säger, någon exakt gräns på 125 decibel. Det ska finnas en möjlighet att få ljuddämpare på jaktvapen.

Jag hoppas också att vi är överens om att när vi talar om jaktvapen så talar vi om jaktvapen klass 1, 2 och 3, alltså för älgskytte, för rådjurskytte osv. Vi talar inte alls om enhandsvapen, pistoler o.d., utan om jaktvapen.

Om justitieministern känner till det skulle jag vilja höra om han tror att det är några problem med att vi har ett grannland, Norge, som har ett system där man som trovärdig norsk medborgare skaffar sig och får en licens. Man blir prövad som norsk medborgare, i likhet med i Sverige, och får en licens på ett jaktvapen. När man har fått denna licens kan man, om man finner ett behov av att använda ljuddämpare, använda licensen för att få en ljuddämpare. Alltså ska en seriös person som har licens på gevär naturligtvis också få det på ljuddämpare.

Jag undrar: Vad är problemet? Jag har ställt den här frågan till justitieministerns föregångare, och hon höll indirekt med mig om att detta bör ses över. Nu säger justitieministern att frågan bereds för närvarande. Förklara vad det innebär! Vad innebär bereds för närvarande nu när Rikspolisstyrelsen inte har kommit med några förslag? Jag förväntar mig att få en klar redovisning av vad ministern har tänkt att göra.

Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill bara understryka att jag delar uppfattningen att det kan finnas skäl att närmare analysera förutsättningarna för att använda ljuddämpare, som reducerar ljudet till 125 decibel, för att förebygga hörselskador.

Det här är alltså en avvägning, och det är självklart att vi noga måste beakta vad Rikspolisstyrelsen har för uppfattning i frågan. Men just för att vi ska gå till botten med den bereds alltså rapporten. Och med bereds menas förstås att den analyseras utifrån olika förutsättningar för att se om vi ska gå vidare i denna fråga. Det är det svar jag kan ge nu.

Anf. 40 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Det är inte med någon stor glädje som jag i eftermiddag ska skriva ett pressmeddelande till alla Sveriges jakttidningar och då konstatera att justitieministern ser så allvarligt på den här frågan att han tycker att den endast ska beredas inom Regeringskansliet. Inte ett ord om att ministern svarar på mina två frågor som jag ställt, om ministern är beredd att ge ett uppdrag till Rikspolisstyrelsen att ta tag i den här frågan eller om justitieministern är beredd att utse en speciell utredare för att ta tag i frågan – nej, ingenting. Justitieministerns svar: Vi bereder i Regeringskansliet. Ja, tyvärr, vågar jag påstå att i detta regeringskansli sitter ingen större expertis på det här området.

Jag måste än en gång fråga justitieministern: Är det verkligen regeringens och justitieministerns mening att ni inte vill ta in den faktakunskap som i dag finns i vårt land, utan att frågan ska beredas internt?

Jag hoppas också att både jag och Jakt-Sverige har missuppfattat det som ministern nyss sade här i talarstolen.

Anf. 41 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! När vi nu har fått en rapport från Rikspolisstyrelsen, vilket är bra, är det självklart att vi först måste analysera den innan vi kan skicka tillbaka den till Rikspolisstyrelsen. Vi kan inte skicka den med vändande post tillbaka och säga att nu ska ni göra si eller så. Det vore ganska respektlöst mot Rikspolisstyrelsen.

Den här rapporten analyseras och bereds just nu. Det är det som sker just nu. Det går inte att nu säga vad det kommer att leda fram till. Då vore ju inte analysen värd namnet.

Vad detta leder fram till får vi se när analysen och beredningen är klar. Jag vill bara understryka att jag tacksamt tar emot alla faktakunskaper, åsikter och annat som är till hjälp i denna fråga så att den kan beredas på ett ännu bredare material. Men detta är det som nu sker, och det är det svar som jag kan ge.

Anf. 42 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Det är just detta som gör mig så bekymrad, när justitieministern vill hävda att Regeringskansliet måste läsa Rikspolisstyrelsens rapport som kom i maj och utifrån den se vad Rikspolisstyrelsen säger. Jag tror och hoppas att justitieministern vet vad som står i denna rapport. Jag tror att jag kan säga exakt vad som står om ljuddämpare på jaktvapen. Det står inte ett enda ord. När man då talar om att man vill visa respekt mot Rikspolisstyrelsen och analysera vad den har sagt så känns det lite tomt att använda argumentet att man vill analysera någonting som inte finns dokumenterat. Det är vad justitieministern nu försöker ta ställning till.

Därför vill jag hjälpa justitieministern lite grann på traven med tanke på den rapport som inte innehåller någonting, att ministern åtminstone har sagt att han är intresserad av att ge ett uppdrag. Jag kan inte tro att man ska analysera och bereda frågor som det inte står någonting om.

Därför ser jag nu kanske en öppning när justitieministern sade till mig att han är tacksam för alla faktauppgifter osv. Jag ska fortsätta att interpellera och ställa frågor i detta ämne. Men det skulle gå mycket snabbare

om justitieministern hämtade in faktakunskap genom att tillsätta en utredning som snabbt kan behandla detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2001/02:34 om prostitutionslagstiftningen

Anf. 43 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström, kd, har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att en kontinuerlig uppföljning av prostitutionslagstiftningen ska genomföras.

Jag vill inledningsvis hänvisa till mina svar den 13 mars och den 7 maj i år på interpellationer i samma ämne (interpellation 2000/01:264 och 2000/01:412).

Med anledning av att lagen (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster infördes, höjde regeringen genom 1999 års budgetproposition polisväsendets ramanslag med 7 miljoner kronor. Därutöver förutsatte regeringen att polisen inom ramen för sin budget skulle avsätta de ytterligare medel som eventuellt kunde komma att behövas för en effektiv bekämpning av prostitutionen.

Rikspolisstyrelsen har fördelat de extra resurserna mellan polismyndigheterna i Stockholm, Västra Götaland, Östergötland och Skåne, där problemen ansetts vara störst. Var och en av dessa myndigheter avgör utifrån lokala förhållanden hur resurserna bäst kan användas i kampen mot prostitutionen. Rikspolisstyrelsen följer upp hur polismyndigheterna använder resurserna och vilka resultat som uppnås.

Enligt Rikspolisstyrelsen finns det inget som tyder på att de samlade arbetsinsatserna mot prostitution skulle ha minskat. Däremot förändras och utvecklas insatserna.

Jag håller med Ulla-Britt Hagström om att det är viktigt att lagstiftning följs upp och vill nämna några exempel på olika typer av uppföljning av lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster.

Av regleringsbrevet för år 2001 framgår att Rikspolisstyrelsen i årsredovisningen för år 2001 ska redovisa åtgärder och kostnader med anledning av förslagen i bl.a. kvinnofredspropositionen.

Som Ulla-Britt Hagström nämner i interpellationen har Brottsförebyggande rådet kartlagt tillämpningen av lagen under dess första år. Rådet konstaterar att det är för tidigt att uttala sig om lagens funktionsduglighet.

Socialstyrelsens kartläggning av prostitutionens omfattning 1998–1999 visar att det inte har skett några genomgripande förändringar i prostitutionen sedan lagen trädde i kraft. I Socialstyrelsens undersökning kommer både positiva och negativa erfarenheter av lagen till uttryck i intervjuerna med nyckelpersoner inom bl.a. polis och socialtjänst. De flesta ställer sig dock positiva till lagen. Den ses bl.a. som en viktig markering.

När det gäller att utvärdera polisens arbete mot prostitution har Rikspolisstyrelsen gett Polismyndigheten i Skåne i uppdrag att utvärdera tillämpningen av lagen och komma med förslag till metodutveckling i polisens arbete med prostitution. I rapporten försöker man belysa möjlig-

heter och svårigheter vid tillämpningen av den nya lagen. Uppdraget har redovisats till Rikspolisstyrelsen som för närvarande bereder rapporten, bl.a. tillsammans med andra polismyndigheter.

Den bild som vi hittills har sett framträda är att det finns många, sinsemellan olika, uppfattningar om den nya lagen och dess förtjänster. Jag vill inte alls utesluta att det kan finnas ett behov av förbättringar – av lagen eller av de kompletterande insatser som måste till. 1998 års parlamentariska sexualbrottskommitté har i mars i år lämnat förslag till vissa förtydliganden. Förslagen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Mot denna bakgrund är det ännu för tidigt att ta ställning till vilka ytterligare åtgärder som eventuellt behövs från regeringens sida.

Min uppfattning är att vi på olika sätt måste bekämpa den exploatering av människor som prostitution innebär. I arbetet med att minska prostitutionen är lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster endast ett komplement till de bredare sociala insatser som krävs.

Anf. 44 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret på min interpellation. Anledningen till denna är att det inte finns någon nyligen genomförd uppföljning av den svenska prostitutionslagstiftningen. Flera internationella grupper, främst kvinnor, är intresserade av vilket resultat lagstiftningen med förbud mot köp av sexuella tjänster nått i Sverige. Inte minst när Tyskland nu legaliserar prostitutionen borde vi kunna redovisa svart på vitt att vår lagstiftning verkligen leder till en minskning av prostitutionen.

Socialstyrelsen har i en rapport från år 2000, *Kännedom om prostitutionen 1998–1999*, översiktligt kartlagt prostitutionens omfattning. Enligt rapporten är det svårt att dra några slutsatser om eventuella konsekvenser av lagstiftningen. Det finns inte heller något entydigt svar på om de prostituerades situation har blivit bättre eller sämre med anledning av den nya lagen.

Fru talman! Att tydliga uppföljningar saknas spelar givetvis dem i händerna som är kritiska till lagstiftningen både på hemmaplan och internationellt. Vi kan inte nöja oss med att Rikspolisstyrelsen säger att det inte finns något som tyder på att de samlade insatserna mot prostitution skulle ha minskat om vi inte samtidigt får resultat redovisade.

Under 1999 upprättades ett nittiototal polisanmälningar om brott mot lagen. Huvuddelen av de utredningar om brott som påbörjades under 1999 avslutades inte under året. En stor del av utredningarna har också lagts ned med motiveringen att brott inte har kunnat styrkas. Kontrollen har nästan uteslutande varit inriktad mot den synliga gatuprostitutionen. I Norrköping sägs gatuprostitutionen ha försvunnit helt efter årsskiftet 1998/99. Gäller detta också i dag? Vi vet inte.

Fru talman! Justitieministern påtalar att Rikspolisstyrelsen i årsredovisningen för år 2001 ska redovisa kostnader med anledning av bl.a. förslagen i kvinnofridspropositionen. Hur stor tyngd kommer uppföljningen av prostitutionslagstiftningen att få i denna redovisning? Och kommer den dolda prostitutionen som förekommer i bl.a. lägenheter att komma upp i dagern? Nästan alla polisanmälningar som rör dold prostitution har upprättats i samband med anmälningar om andra brott. Få

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Svar på
interpellationer

polisanmälningar rörande dold prostitution har föranletts av polisens spaning. Merparten av dem har lagts ned på grund av bevissvårigheter.

När justitieministern svarar att lagen om förbud mot sexuella tjänster endast är ett komplement till de bredare sociala insatser som krävs måste jag begära en förklaring för att veta lagens tyngd. Är detta svar ett bevis för att lagen fortsatt ska vara stark och följas upp, eller är det en resignation för att den inte kommer att kunna upprätthållas? Jag hoppas verkligen att en större satsning på denna lag kommer att ske. Det handlar om människovärdet.

I samband med detta undrar jag om betänkandet SoU 2001:14 kommer att leda till en proposition och en bättre uppföljning av sexköpslagen inom en snar framtid.

Anf. 45 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tror att det är få lagar som har varit av ett så stort intresse och som på så kort tid har varit föremål för utredning. Vi har alltså Socialstyrelsens kartläggning av prostitutionens omfattning och BRÅ:s rapport. Det behov av klargörande i lagtexten som pekas på där har tagits upp av Sexualbrottskommittén.

Vi har också Rikskrimns senaste redovisning beträffande handel med kvinnor. I den rapporten anges att Rikskrim har fått uppgifter som tyder på att sexköpslagen har gett Sverige rykte om att vara ett svårt land att bedriva prostitution i och att detta kan verka avskräckande på de brottslingar som bedriver handel med kvinnor. Samtidigt framhålls dock att lagen också har skapat problem i det att sexköparna inte längre kan höras under ed i mål mot kopplare.

Nu väntar vi på den återrapport från Rikspolisstyrelsen som är av mycket stort värde för oss. Det här är en fråga som har diskuterats och som kommer att fortsätta att diskuteras. Den är av mycket stort intresse för regeringen.

Men jag vill ändå, utan att på något sätt undervärdera den här lagen, understryka att prostitution i första hand är ett socialt problem, och lagen utgör ett mycket viktigt komplement, eftersom det är en oerhört allvarlig fråga som berör många utsatta kvinnor. Men om man tror att man kan lagstifta bort problemet gör man sig själv olycklig, utan det måste till en kombination av sociala insatser och lagstiftning.

Anf. 46 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! I Socialstyrelsens rapport står det: Prostitutionen är ett fenomen som är relativt föränderligt till sin karaktär. Könshandelns ytt-ringar och former präglas av de samhällsförhållanden som råder vid varje givet historiskt tillfälle. Ett vanligt antagande är att cirka en tredjedel av all prostitution utgörs av gatuprostitution och att två tredjedelar således försiggår i dolda former. De kvinnor som prostituerar sig är långt ifrån en homogen grupp. Vissa har prostitution som en heltidsverksamhet i bemärkelsen att de prostituerar sig under lång tid och vid ett flertal tillfällen. Andra, vilket förmodligen utgör den största gruppen, prostituerar sig vid enstaka tillfällen, kanske under en månads tid eller vid en enstaka tidpunkt.

Om man inför en lagstiftning, vilket man absolut måste göra för att hjälpa kvinnor att slippa undan förnedringen, måste den också följas upp.

Vad jag har kunnat läsa mig till har polisen mest följt upp gatuprostitutionen. Man har inte följt upp den dolda prostitutionen så mycket.

Justitieministern svarar att i regleringsbrevet för 2001 kommer Rikspolisstyrelsen att redovisa åtgärder bl.a. genom förslagen i kvinnofridspropositionen.

Jag har fått en pärm med material om kvinnofrid. Det är väldigt bra. Det har arbetats fram ett utbildningsmaterial om mäns våld mot kvinnor som har sammanställts av Socialstyrelsen, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, kriminalvården och Rikskvinnocentrum.

Men i den pärmen står det ingenting om prostitution, och då blir jag lite orolig för vad Rikspolisstyrelsen kommer att redovisa vid årsredovisningen. Jag är givetvis väldigt tacksam över att våldet mot kvinnor redovisas och hur man kan komma till rätta med det, eftersom det också är en yttersta förnedring. Men det finns risk för att prostitutionen glöms bort, och jag vill ha garantier för att så inte sker.

Naturligtvis är prostitutionen ett socialt problem, men det är också ett mycket stort hälsoproblem och en jämställdhetsfråga. Därmed är det en demokratifråga. När människor utsätts för det ena och det andra och blir trampade på får de därmed ett lägre värde än vad andra människor i samhället har.

Jag förstår att ministern inte kan uttala sig om förslagen i utredningen som har remissbehandlats och som nu finns hos Justitiedepartementet. Men jag skulle gärna vilja veta när ungefär det kommer en proposition i detta ärende.

Anf. 47 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Rikspolisstyrelsen följer upp all sin verksamhet och bl.a. resultat hos berörda myndigheter. Men det är klart att jag inte nu kan uttala mig om när detta kommer att ske. Det får vi se framöver.

Sedan vill jag bara tala om hur det ligger till med Sexualbrottskommitténs förslag. Vi har dels den kommittén, dels FN-konventionen som har undertecknats, dels överenskommelser inom EU. Dessa tre åtaganden ska vi nu tekniskt försöka att lösa på bästa och snabbaste sätt. Men med tanke på att det rör sig om tre olika slags förslag som inte är helt överensstämmande finns det en del tekniska svårigheter. Men det har allra högsta prioritet inom regeringen och inom mitt område att detta ska leda fram till någonting, förhoppningsvis redan i vår. Jag kan inte lämna några garantier, men om ett par veckor kan jag ge ett närmare svar. Men det är min absoluta förhoppning att det här ska göras.

Vi arbetar också med andra saker för att skydda kvinnor. Det kommer ett förslag om ett par tre veckor som riktar sig just till utsatta kvinnor.

Anf. 48 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för det. Det är oerhört mycket som vi behöver göra, inte minst inom det som jag inte har berört här, nämligen handeln med kvinnor och problematiken kring *trafficking*. Insatta människor är förvånade över hur detta har utvecklats, särskilt i Stockholmstrakten. Men jag vet att ministern arbetar med dessa frågor.

Jag är ändå lite orolig. Jag har varit i Tyskland, i München, på språkkurs. Jag träffade då ett antal politiker. Vi kom att diskutera dessa frågor. Jag blev lite chockad över att det även fanns kvinnor som tyckte att det

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Svar på
interpellationer

var helt rimligt att man skulle ha ett annat system där man legaliserar prostitution, betalar ut a-kassa osv. De hade den åsikten att det skulle vara till för att hjälpa de kvinnor som hamnat i prostitution. Men dessa kvinnor fick inte finnas i vilket område som helst i staden, utan de hänvisades till ett kvarter som hade en lägre status. Denna uppfattning var så krass, och den fanns inte bara bland männen utan också hos kvinnorna, och dessa kvinnor var väl insatta. Detta chockade mig verkligen.

Jag har också varit på en nordisk kvinnokonferens. Där fick jag många frågor om hur vår lagstiftning utföll i Sverige. Många var väldigt nyfikna, eftersom de ville göra någonting för att hjälpa sina medsystrar. Då behövs det svart på vitt. Vi måste visa att den här lagstiftningen är bra och att vi ska kämpa vidare för den.

Jag ser fram emot att vi kommer att få dessa uppgifter snart och att frågan verkligen följs upp. I så fall är jag nöjd med den här interpellationsdebatten.

Anf. 49 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Som sagt, vi arbetar med förslagen från Sexualbrottskommittén och med andra förslag som riktar sig till utsatta kvinnor.

Jag vill också passa på att säga att jag brukar ta tillfället i akt och diskutera sexköpslagen med mina kolleger i Europa. Jag tycker att det känns angeläget och spännande. Det här gäller ju inte bara kvinnor i Sverige. Jag försöker helt enkelt att missionera om den här lagen.

De reaktioner som jag har fått så här långt är skiftande. En del visar ett stort intresse medan andra ställer sig frågande. Men jag är i alla fall beredd – precis som Ulla-Britt Hagström – att föra den här diskussionen vidare och att försöka skjuta fram positionerna undan för undan.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2001/02:37 om häktessituationen

Anf. 50 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Maud Ekendahl har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att situationen på häkten ska förbättras. Maud Ekendahl syftar då på beläggningssituationen.

Jag delar Maud Ekendahls uppfattning att trycket på häkten är stort. Men problemet är inte att det saknas häktesplatser utan att det saknas anstaltsplatser. Närmare bestämt är det slutna anstaltsplatser som saknas. Det gör att många dömda inte kan lämna häkten trots att deras domar är verkställbara. Jag vet av egen erfarenhet att många dömda vill vara kvar på häktet hellre än att börja verkställigheten på anstalt. Trots det är givetvis situationen som den nu är oacceptabel.

Kriminalvården har vidtagit flera åtgärder för att komma till rätta med problemet. Sedan den 1 januari i år används en ny placerarorganisation och man har även slopat den gamla klassindelningen av anstalter. Man har också tillsatt en särskild arbetsgrupp med uppgift att ta fram förslag till ytterligare åtgärder för att förbättra situationen.

Regeringen har såväl i budgetpropositionen för i år som för nästa år framhållit vikten av att kriminalvården kan möta kommande volymökningar. Kriminalvården kommer i år att öppna ca 130 nya anstaltsplatser. Fram till och med år 2003 planeras en ökning av antalet anstaltsplatser med ca 200 och av antalet häktesplatser med ca 30.

Det handlar också om att öka rörligheten i systemet. För närvarande finns det 200 lediga platser på öppna anstalter medan det, som sagt, råder brist på slutna platser. Det här är inte så lätt att komma till rätta med, men Kriminalvårdsstyrelsen är väl medveten om problemet och arbetar med olika lösningar.

Ett särskilt dilemma är att det av kriminalvårdens egen statistik framgår att 10 % av häktesplatserna och 7 % av anstaltsplatserna är outnyttjade. Med tanke på hur förhållandena ser ut på häktena kan man ifrågasätta om den här statistiken verkligen ger en rättvis bild av verkligheten. Det här är någonting som jag har tagit upp i min dialog med Kriminalvårdsstyrelsen. I budgetpropositionen för nästa år framhåller regeringen också behovet av en ingående analys av orsakerna till situationen på häktena. I det sammanhanget understryks vikten av att dömda till fängelse med verkställbar dom placeras i anstalt inom utsatt tid. Regeringen följer noga kriminalvårdens arbete i den här frågan. Det är också en fråga som självklart kommer att diskuteras när kriminalvårdens regleringsbrev för nästa år utformas.

Anf. 51 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret som jag har fått av justitieministern. Jag kan konstatera att justitieministern väl känner till beläggningssituationen inom kriminalvården. Det här är ingen ny fråga. Det låter som om det var en nyhet att det finns överfulla häkten och brist på anstaltsplatser.

Eftersom jag kommer från Skåne har jag ställt frågan utifrån ett västskånskt perspektiv. Jag är informerad om att SEKO Vård i Helsingborg har drivit den här frågan om problemet med häktesplatser i 20 års tid. Själv kom jag in i bilden för cirka sex år sedan när häktet i Ängelholm och Landskrona lades ned. Det gjorde man på grund av att man skulle projektera ett nytt häkte i Helsingborg med 80 platser. Det här gjordes under de borgerliga åren, men när Socialdemokraterna kom tillbaka till makten 1994 drogs planerna på att bygga ett nytt häkte i Helsingborg in.

Efter fem års kämpande, som jag har deltagit i genom debatter med f.d. justitieminister Laila Freivalds och inte minst genom samtal och brev med generaldirektören Bertel Österdahl, öppnades häktet i Ängelholm nu i våras med sina 17 platser. Trots detta tillskott är häktessituationen ohållbar i nordvästra Skåne.

Jag vill framhålla att vi har nära till kontinenten, bron har öppnats och vi har en väldigt hög brottslighet. Antalet häktade fylls hela tiden på. Under de senaste 20 dagarna har 76 personer skrivits in på 50 platser. Samtidigt har man flyttat 74 personer till andra ställen och en del har försatts på fri fot. Men det fylls ändå på hela tiden, och det blir överfullt i häktena.

Under den tid som jag nu har talat om har man hittat rymningsplaner i Helsingborg där våld mot personal planerats. Jag är väldigt rädd för att

säkerheten på häktena för närvarande är mycket skör. Sådant här får över huvud taget inte förekomma på våra häkten i Sverige.

Jag håller med justitieministern om att det finns ett behov av fler anstaltsplatser, men jag tror inte att problemet bara ligger där. Vi behöver dem visserligen, men man kan inte trola fram dem över en natt. Då är frågan: Vad gör man när det tar lång tid att få fram nya anstaltsplatser? Vad gör man i denna akuta situation för att kunna få fram häktesplatser? En fråga som jag funderar över, och som även SEKO Vård har tagit upp i ett brev till justitieministern, är att det finns dugliga arrestlokaler hos polisen. Jag kan nämna Ystad, Halmstad, Ljungby och det finns kanske ännu fler. Varför skulle man inte kunna samordna mellan myndigheterna och utnyttja de här lokalerna till kriminalvården så att vi får fler häktesplatser fram till dess att vi får nya anstaltsplatser? Det är min första fråga till justitieministern.

Anf. 52 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag anser inte att de häktade ska sättas i polisarrest. Det sker i vissa fall. Jag är väl medveten om det, men det är inte min uppfattning att så bör ske annat än i mycket akuta situationer eller i nödsituationer. Jag tycker inte att det är ett system som vi ska förespråka.

I år öppnas alltså 130 nya anstaltsplatser. Fram till 2003 planeras en ökning av antalet anstaltsplatser med ca 200 och av antalet häktesplatser med ca 30. Det är väl det som sker på kort sikt. På längre sikt har vi det projekt som finns inom Kriminalvårdsstyrelsen för att se om det finns behov av en större anstalt. Vi kan även på längre sikt se över vilka möjligheter det finns att öppna platser på olika håll. Det finns alltså även ett långsiktigt projekt här.

Det här är en viktig fråga för säkerheten, precis som Maud Ekendahl säger. Det är också viktigt att man har tillräckligt många platser för att kunna bekämpa den organiserade brottsligheten. Man måste helt enkelt kunna placera ut personer.

De här frågorna är alltså omhändertagna. Det arbetet pågår hos Kriminalvårdsstyrelsen. Det kommer även att fortsätta framöver.

Anf. 53 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag förstår att det inte var gångbart. Det var bara för att hitta en akut lösning. Jag menar inte heller att polisarresterna är de bästa, men ibland måste man göra något när läget är akut. Man kan inte bara säga att vi tänker bygga ut. Det tar lång tid.

Justitieministern har fått ett brev som är daterat den 23 oktober. Det är skrivet av Sven Rydström. Han är ordförande för SEKO Vård i Helsingborg. Jag vet inte om justitieminister har hunnit ta del av det här brevet. Jag fick det i dag för att läsa det. Jag kan tala om hur situationen är och hur man får köra sina häktade. Från Helsingborg kan man få köra dem till Malmö om de någon gång har några platser, annars hänvisas man till Visby, Jönköping, Österåker, Kristianstad, Trelleborg osv. De här personerna är ju inte färdigutredda. Det pågår undersökningar. Sedan ska advokater och andra åka fram och tillbaka. Det är den här situationen som är så ohållbar i nordvästra Skåne. Man måste hitta en bättre lösning på detta.

Justitieministern tar upp detta med hur statistiken faller ut och om den är sann eller inte. Jag tror inte heller att den är riktig. Det beror på när på dagen man läser av statistiken. Efter en halvtimme kan det vara fullt igen. Det beror på när man går in och tar fram den här statistikuppgiften.

Jag vet också att det här brevet innehåller en inbjudan till justitieministern att komma till häktet i Helsingborg för att på plats ta del av hur det ser ut. Den kan justitieministern kanske utnyttja när han har sina vägar förbi, men det får inte dröja för länge. Det går kanske att komma dit och på plats se hur det verkligen ser ut i stället för att lita på statistiken.

En annan fråga som justitieministern tar upp är att de häktade hellre vill sitta kvar i häktet än att komma till en anstalt. Det skrivs ingenting om det i svaret, men vi vet båda två varför det är så. Det beror på att man kan hålla sig drogfri i häktet, men det kan man inte i fängelserna. Därför föredrar flera häktade att sitta kvar längre tid i häktena än vad de egentligen skulle göra.

Men bekymret är att den här verksamheten har skurits ned under hela 90-talet. Om man nu gör förändringar och lägger till lite pengar i budgeten är det för nästa år. Men det har inte gett några pengar. Hela tiden har man dragit ned på kriminalvårdens budgetar, skurit ned på personal, omorganiserat osv. Färre människor ute i organisationen ska göra mer arbete och köra de häktade ännu längre bort. Det är det som är felet, och därför tjuvar jag igen om att på något sätt försöka lösa problemet med den här häktessituationen i Nordvästskåne, för det *måste* bli en lösning.

Då kommer min nästa fråga: Om det blir ännu värre, vem har yttersta ansvaret då för de häktade? Ska de ligga två och två i häktescellerna, eller hur ska vi göra då?

Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Anledningen till att jag inte ger mig in i diskussionen om hur det ser ut i nordvästra Skåne är att jag inte får lägga mig i hur situationen ser ut exakt där. Det är därför som jag inte tog upp tidigare, och inte nu heller, hur resurserna fördelas inom Kriminalvårdsstyrelsen. Själva ansvaret för hur det ser ut där är Kriminalvårdsstyrelsens. Sedan har regeringen naturligtvis ett yttersta ansvar för kriminalvården, och det är därför som man också nu satsar 271 miljoner extra för i år vilket också har gjort det möjligt att öppna ytterligare platser.

Jag vill ändå, bl.a. för den skull, säga att med tanke på de ökade resurserna till polisen är det inte alls omöjligt att det behövs ytterligare resurser till kriminalvården. Jag utesluter inte alls det. Och det är därför som regeringen har understrukt det faktum att man återkommer efter att ha följt den utvecklingen. Så kommer regeringen också naturligtvis att göra.

Vad gäller att personer inte vill lämna häktet hade Maud Ekendahl en förklaring, helt riktigt. En annan förklaring är att det har blivit bättre förhållanden med samsittning på häktet, och det är ju positivt. Det föredrar många häktade, och det är också i vissa fall av det skälet som man föredrar att sitta kvar på häktet i stället för att komma ut på våra anstalter.

Anf. 55 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag hade ju inget hopp om att vi skulle lösa det här problemet här, även om jag ville lyfta fram frågan, därför att den har engagerat mig så djupt, och jag tycker att det är viktigt att man jobbar i sina hemmalän när man ser att det är så besvärligt som det är.

Det är det i andra delar av landet också, men jag tror att vi som bor och lever i Nordvästskåne har det extra besvärligt med tanke på vad jag tidigare har sagt om närheten till kontinenten, införsel av narkotika och sprit osv. Det blir fler häktade som kommer till de här delarna av Skåne.

Det sades något om att justitieministern inte kan utesluta att det kan bli mera resurser. Då är min sista fråga: Kan man tänka sig att det blir lite extra tillskott, kanske redan i vår?

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag hade inte tänkt komma med något inlägg, men jag känner mig ändå manad när jag får en sådan konkret fråga.

Den här frågan kan inte jag svara på i dag. Som sagt: Det framgår som angivet att vi följer utvecklingen och ser behovet, men vi vet inte exakt hur stort det är i dag. Men jag utesluter inte att det behövs tillskott särskilt i vår, dels för att öppna flera platser och dels för att vi har mycket intressanta diskussioner angående narkotikabekämpningen inom särskilda enheter och särskilda anstalter, vilket i sig kan föranleda att det behövs ytterligare resurser. Men det ber jag att få återkomma till.

Just nu är det mycket vanskligt att göra några ekonomiska utfästelser med tanke på att vi inte vet hur ekonomin ser ut om några månader med tanke på världsläget. Jag ber att få återkomma med mera, men jag vill återigen påpeka vad som anges i budgetpropositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2001/02:48 till miljö- och jordbruksutskottet

13 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU2
Finansutskottets betänkanden 2001/02:FiU6 och FiU8
Utrikesutskottets betänkande 2001/02:UU3
Trafikutskottets betänkande 2001/02:TU4
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2001/02:SfU3
Utbildningsutskottets betänkande 2001/02:Ubu3

Kammaren beslutade kl. 16.14 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2001/02:21 Pensionsöverföringar till Europeiska gemenskaperna

2001/02:49 Senareläggning av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstiden

Skrivelse

2001/02:40 Lägesrapport om den ekonomiska brottsligheten

Motioner

med anledning av prop. 2001/02:27 Likabehandling av studenter i högskolan

2001/02:Ub6 av Yvonne Andersson m.fl. (kd)

2001/02:Ub7 av Beatrice Ask m.fl. (m)

med anledning av prop. 2001/02:29 Vissa punktskattefrågor, m.m.

2001/02:Sk9 av Kenneth Lantz m.fl. (kd)

2001/02:Sk10 av Lennart Kollmats och Karin Pilsäter (fp)

med anledning av prop. 2001/02:31 Avgasrening, m.m.

2001/02:MJ1 av Eskil Erlandsson m.fl. (c)

2001/02:MJ2 av Lars Gustafsson m.fl. (kd)

2001/02:MJ3 av Harald Nordlund (fp)

med anledning av prop. 2001/02:34 Grundläggande kassaservice

2001/02:T55 av Sven Bergström m.fl. (c)

2001/02:T56 av Per-Richard Molén m.fl. (m)

2001/02:T57 av Tuve Skånberg m.fl. (kd)

2001/02:T58 av Kenth Skårvik m.fl. (fp)

med anledning av prop. 2001/02:37 Sveriges antagande av rambeslut om förstärkning av den straffrättsliga ramen för bekämpande av hjälp till olaglig inresa, transitering och vistelse

2001/02:Sf8 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

2001/02:Sf9 av Kerstin-Maria Stalin och Kia Andreasson (mp)

2001/02:Sf10 av Birgitta Carlsson m.fl. (c)

Trafikuskottets betänkande
2001/02:TU6 Förlängd tid för statliga garantier för att återställa försäkringsskyddet för flygbranschen

15 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 25 oktober

2001/02:40 av *Gunnar Axén* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Automatspel

den 29 oktober

2001/02:41 av *Carina Moberg* (s) till socialminister Lars Engqvist
Sjuk- och olycksfallsförsäkringar för barn

2001/02:42 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Bostadsbidraget

2001/02:43 av *Maria Wetterstrand* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg
Hönsburar

2001/02:44 av *Inger Segelström* (s) till statsrådet Ulrica Messing
De sociala arbetskooperativens framtid

2001/02:45 av *Berit Adolfsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Bodelningsregler

Interpellation 40 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 oktober.

Interpellationerna 41–45 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 november.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 oktober

2001/02:122 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till kulturminister Marita Ulvskog
Skyddet för det marina kulturarvet

2001/02:123 av *Inga Berggren* (m) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Tredimensionell fastighetsbildning

2001/02:124 av *Murad Artin* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Livsmedelssituationen i de västsahariska flyktinglägren i Algeriet

2001/02:125 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Medborgarnas rättssäkerhet i Turkiet
2001/02:126 av andre vice talman *Eva Zetterberg* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Situationen i Cochabamba, Bolivia
2001/02:127 av *Inger Strömbom* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Främjande av svenska innovationer
2001/02:128 av *Marie Engström* (v) till näringsminister Björn Rosengren
Regionala utvecklingscentrum
2001/02:129 av *Kent Härstedt* (s) till statsrådet Ingela Thalén
Socialförsäkringen och a-kassan
2001/02:130 av *Kent Härstedt* (s) till statsrådet Ingela Thalén
A-kassa och föräldraledighet
2001/02:131 av *Yvonne Ångström* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Information om organdonationer
2001/02:132 av *Birgitta Carlsson* (c) till socialminister Lars Engqvist
Akutsjukvård
2001/02:133 av *Mikael Oscarsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Amalgamfyllningar
2001/02:134 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Naturskyddsförättning
2001/02:135 av *Åsa Torstensson* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Konsumenterna och elmarknaden
2001/02:136 av *Catharina Hagen* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Beckmans Skola AB

den 30 oktober

2001/02:137 av *Willy Söderdahl* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Läkemedelsrester
2001/02:138 av *Christina Nenes* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Lönebidragets tak
2001/02:139 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Alkohol i trafiken

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 13 november.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 29 oktober

2001/02:81 av *Lilian Virgin* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Telias neddragning på Gotland
2001/02:84 av *Inger Lundberg* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Insatser i Degerfors

Prot. 2001/02:20
30 oktober

Prot. 2001/02:20
30 oktober

2001/02:85 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Telias avvecklingsbeslut och statens ägaransvar

2001/02:86 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Arbetsmarknaden i Gävleborg

2001/02:99 av *Ingvar Johnsson* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Riksväg 45

den 30 oktober

2001/02:103 av *Kent Härstedt* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Tidskriftsmomsen

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 13 november.

18 § Kammaren åtskildes kl. 18.01.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl.
16.14 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan och hänvisning av ärenden till utskott.....	1
3 § Meddelande om frågestund.....	1
4 § Svar på interpellation 2001/02:27 om flygtrafik till och från Kiruna.....	1
Anf. 1 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	1
Anf. 2 SIV HOLMA (v).....	2
Anf. 3 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	3
Anf. 4 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	3
Anf. 5 SIV HOLMA (v).....	4
Anf. 6 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	5
Anf. 7 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	5
Anf. 8 SIV HOLMA (v).....	5
5 § Svar på interpellation 2001/02:30 om svarthandel med bostäder.....	6
Anf. 9 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	6
Anf. 10 STEN ANDERSSON (m).....	7
Anf. 11 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	8
Anf. 12 STEN ANDERSSON (m).....	8
Anf. 13 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	9
Anf. 14 STEN ANDERSSON (m).....	10
Anf. 15 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	10
6 § Svar på interpellation 2001/02:20 om läkemedelskostnader.....	11
Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	11
Anf. 17 LEIF CARLSON (m).....	11
Anf. 18 Finansministern BOSSE RINGHOLM (s).....	12
Anf. 19 LEIF CARLSON (m).....	13
Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	14
Anf. 21 LEIF CARLSON (m).....	15
Anf. 22 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	16
7 § Svar på interpellation 2001/02:35 om uthyrning av del av bostad.....	16
Anf. 23 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	16
Anf. 24 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd).....	17
Anf. 25 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	18
Anf. 26 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd).....	19
Anf. 27 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	20
Anf. 28 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd).....	20
Anf. 29 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	21
8 § Svar på interpellation 2001/02:36 om Svenska Spel AB.....	21
Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	21
Anf. 31 GUNNAR AXÉN (m).....	22
Anf. 32 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	22
Anf. 33 GUNNAR AXÉN (m).....	23

Anf. 34	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	23
Anf. 35	GUNNAR AXÉN (m)	24
Anf. 36	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	24
9 §	Svar på interpellation 2001/02:1 om ljuddämpare på jaktvapen	24
Anf. 37	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	24
Anf. 38	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	25
Anf. 39	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	26
Anf. 40	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	27
Anf. 41	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	27
Anf. 42	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	27
10 §	Svar på interpellation 2001/02:34 om prostitutionslagstiftningen	28
Anf. 43	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	28
Anf. 44	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	29
Anf. 45	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	30
Anf. 46	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	30
Anf. 47	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	31
Anf. 48	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	31
Anf. 49	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	32
11 §	Svar på interpellation 2001/02:37 om häktessituationen	32
Anf. 50	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	32
Anf. 51	MAUD EKENDAHL (m)	33
Anf. 52	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	34
Anf. 53	MAUD EKENDAHL (m)	34
Anf. 54	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35
Anf. 55	MAUD EKENDAHL (m)	36
Anf. 56	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	36
12 §	Hänvisning av ärende till utskott	36
13 §	Förnyad bordläggning	36
	Ajournering	37
	Återupptagna förhandlingar	37
14 §	Bordläggning	37
15 §	Anmälan om interpellationer	38
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	38
17 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	39
18 §	Kammaren åtskildes kl. 18.01.	40

